

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 24
júl, august 2014
cena 0,60 EUR

7-8

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Disident medzi nami

NÁŠ ROZHOVOR

Ján Litecký Šveda je povojnové dieťa. Narodil sa v roku 1948. Pochádza zo Zborova, kde sa jeho prapredkovia uchýlili v 17. storočí, pred prenasledovaním katolíkov za Bohdana Chmeľníckeho v Poľsku. Pôvodné meno tejto zemianskej rodiny nebolo Litecký, ale Lutevský. No ako to v tých časoch bolo, narodenie dieťaťa bola veľká udalosť, ktorá sa nezaobišla bez alkoholu. A tak sa do matriky dostalo namiesto mena Lutevský, Litecký. A keďže v dedine už Liteckí existovali, rodina sa odlišila tým, že si dala prímenie po babke zo Švédska. No a od 19. storočia nesie priezvisko Litecký Šveda. Ján vyštudoval elektrotechnickú fakultu, ale známy je predovšetkým v hudobnom svete. Dokonca jeho meno bude zaznamenané aj v nemeckej encyklopédii.

Máte veľmi pekný vzťah k Zborovu. Čo také ste tam prežili?

Predovšetkým nádherné detstvo. Môj otec bol za Slovenského štátu predsedom Hlinkovej strany v obci. Keď vypuklo to tzv. povstanie, Nemci pátrali po záškodníkoch a partizánoch. Prišli aj za mojím otcom, ktorý bol váženou osobou a pýtali sa ho na komunistov. A hoci ich považoval za hlupákov, neprezradil ich.

Pokračovanie na 10. strane

Na sneme PV ZPKO.

Foto Vlastimil Morávek

V čísle

Arpád Tarnóczy
Čakajú nás zmeny 2
Eva Zelenayová
Pomalé rozkrývanie dejín 3

Uznesenie Republikovej rady PV ZPKO 4
Účastníci a veteráni protikomunistického odboja 5

Ján Litecký Šveda
Multi-kulti znamená neslobodu 9
Peter Mulík
Mohli sme zachrániť štátnosť? 12

Tiekla krv, plnili sa väzenia 14
Vojtech Ottmar
Dostanem niekedy odpoveď? 18

Čakajú nás zmeny

Na rokovaní Republikovej rady PV ZPKO v Žiline som predniesol návrhy, ktorými sa bude zaoberať najbližší mimoriadny snem. Ide predovšetkým o zmenu regionálnej štruktúry, pričom namiesto súčasných jedenástich regionálnych organizácií by ich malo byť osem. Sídлом nemusí byť miesto župy, skôr potrebujeme vytvoriť naše sídlo tam, kde sú na to vytvorené najlepšie materiálne a personálne podmienky.

Arpád Tarnóczy, predseda PV ZPKO

Naša činnosť je podmienená dotáciami zo štátneho rozpočtu. Stalo sa pravidlom, že peniaze na bežný rok dostávame v polovici roka, ale vyčerpať ich musíme do konca roka.

Prispôbili sme sa tomuto systému a rozhodli sme sa, že peniaze nebudú zostávať na bankovom účte organizácie, ale rozdelíme ich do regiónov. Tie budú s nimi hospodáriť tak, aby zabezpečili napríklad návštevu svojho zástupcu v centrále, na republikovej rade či na sneme. Tento rok by sme mali zvládnuť snem a pietny akt 17. novembra na bratislavskom cintorí-

V Žiline na zasadnutí Republikovej rady PV ZPKO.

Foto Ján Košiar

ne zo zdrojov centrály, teda z členských príspevkov a darov organizácií.

Nie menej dôležitou je personálna otázka členskej základne. Akcieschopnosť nás starších sa každým dňom znižuje a preto musíme zväziť, akým spôsobom zabezpečíme manažovanie našej organizácie. Podľa stanov členmi našej organizácie sú aj manželky, deti a najbližšie potomstvo politických väzňov. Môžu teda zastávať pozíciu manažérov PV ZPKO v jednotlivých regiónoch. Týmto spôsobom zabezpečíme manažérsky funkcionársky aktív, aby sme predišli tomu, že síce budeme mať predsedu za zásluhy, ale fyzicky neschopného vykonávať náročnú činnosť. Je ale dôležité, aby títo ľudia ostali v pamäti a stali sa čestnými členmi orgánov PV ZPKO.

Od spoločenských zmien v roku 1989 sme očakávali podstatne viac, ako sa realizovalo. Predovšetkým kád-

rové zastúpenie bývalého totalitného systému zostalo v štruktúrach štátu. Či už vo vládnej moci alebo na iných úrovniach spoločnosti. Napríklad v súdnictve. Pamätám si výrok Adenauera, ktorý povedal, že najväčšiu chybu spravil, keď po roku 1945 nevymenil všetky súdne dvory a štátnych žalobcov, ktorí slúžili Hitlerovi. Nestal sa u nás ten istý prípad? Tu sa chce niekto ohradzovať, že ho ktosi hodlá kádovať? Mrzí ma, že ho budú kádovať len kvôli tomu, či nemá o jednu chatu viac... Mali by ho kádovať za to, koľko nevinných ľudí odsúdil. Bude sa brániť, že to bolo podľa zákona? Prečo sa nebráni tým, že to bolo v súlade s jeho svedomím? Koľkí položili talár a odišli? To je len malý príklad toho, prečo bohužiaľ nemôžeme ako organizácia odísť. Lebo potencionálny súper v ideologickom zmysle tu zostáva, a bohužiaľ je pri moci.

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Šéfredaktorka**: Eva Zelenayová • **Redakčná rada**: Ján Košiar (predseda), Martin Lacko, Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Jozef Rydlo a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie**: 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón**: 02-5263 8156 • **Fax**: 02-5296 4610 • **e-mail**: info@pv-zpko.sk www.pv-zpko.sk • **IČO**: 00679879 • **Cena jedného výtlačku**: **0,60 EUR** • Celoročné predplatné: **7 EUR** • Predplatné pre zahraničných abonentov: **45 USD** vrátane poštovného. • **Číslo účtu v Sberbank Slovensko**: 4000128109/3100 • **EV**: 3851/09 • **Tlač**: ART&PRESS, s.r.o. • Nevyžiadané rukopisy nevraciam • **ISSN**: 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov. Nemusia byť totožné so stanoviskom redakcie.

Pevne verím, že v prípade organizácii politických väzňov je možné spolupracovať. K tomu je nevyhnutné vytvoriť platformu, ktorá by združovala PV ZPKO, KPVS, Svetové združenie bývalých československých politických väzňov, tábory nútených prác a pomocné technické prápor. Prvé tri organizácie majú v štatúte, aspoň to predpokladám, uvedené, kto môže byť ich členom. Nepoznám štatúty ostatných, ale u nás je to jednoznačné: členom môže byť politický väzeň a jeho najbližší príbuzní. Keď si vyjasníme, že v platforme sú obeť komunizmu, tak musíme v protokoloch jednotlivých organizácií mať tie podmienky obsiahnuté. Tí, ktorí boli v táboroch nútených prác alebo v pomocných technických práporoch neboli odsúdení ani rehabilitovaní. Internovali ich na príkaz straníckych orgánov. Preto v názve platformy sa nemôže objaviť spojenie napríklad Združenie politických väzňov, ale Združenie obetí komunizmu. Pravda, každá z organizácií platformy si musí svoju členskú základňu vyjasniť, lebo napríklad v tábore nútených prác v Novákoch bol aj tábor padlých žien. Teda neviem si predstaviť, ako by zdôvodnila dáma z Vydrice, že je

V Žiline sa uskutočnilo zasadnutie Republikovej rady PV ZPKO

Nový impulz pre organizáciu

Posledný júnový deň sa v Žiline konalo zasadnutie Republikovej rady PV ZPKO. Zúčastnil sa na ňom predseda **Arpád Tarnóczy** i obaja podpredsedovia organizácie – **Anna Fodorová** a **Anton Malacký**.

Delegáti prerokovali aktuálne otázky, súvisiace predovšetkým s finančným zabezpečením organizácie a jej novým územným a personálnym usporiadaním. Zaoberali sa tiež možnosťou spolupráce organizácií združujúcich obeť komunizmu a rozhodli o uskutočnení mimoriadneho snemu v novembri tohto roku. Diskusia potvrdila, že organizácia pri súčasnom finančnom zabezpečení nie je schopná efektívne spravovať pamätníky politických väzňov ani organizovať aktivity, ktoré vyplývajú z jej štatútu. **(zl)**

obeťou komunizmu. Ak si vyjasníme členskú základňu, môžeme spolupracovať a platforma bude tá, ktorá osloví štátne i nadštátne orgány.

Prečo dochádza k zjednocovaniu organizácií obetí komunizmu? Ako člen Správnej rady ÚPN som už predtroma rokmi navrhoval, aby starostlivosť o pamätníky obetí komunizmu prevzal do svojej kompetencie Ústav pamäti národa. Aby existoval jeden centrálny pamätník a ďalšie sa dostávali. Ich údržba je nad finančné možnosti našej organizácie. Pre nás sú veľmi dôležité aj hroby popravených politických väzňov. Zbierali sme financie, investovali sme a robíme to

ďalej, ale finančne na to nestačíme. Navrhoval som to do rozpočtu ÚPN, lebo aj to je pamäť národa. Ak by si toto zobral ÚPN na starosť, tak musí vedieť, kto ho oslovuje, ktorá organizácia. Z toho sa potom prirodzene formulovala požiadavka, že by sme mohli mať strešný orgán. Navrhli sme jeho pracovný názov: Slovenský zväz obetí komunizmu. Lebo obeťami boli popravení, väznení, vyvezení a internovaní aj bez súdneho rozhodnutia. A kto by mal zachovať túto časť dejín ak nie ÚPN? Usiloval som sa, aby sa to dostalo do organizačného poriadku ústavu.

Pokračovanie na 4. strane

Pomalé rozkrývanie dejín

Letné mesiace ponúkajú niekoľko dátumov na zamyslenie. Čím bol 21. august 1968 a čím 29. august 1944? Nie sú to vzdialené dátumy a predsa dnešní mladí ľudia o nich nevelmi premýšľajú a o niektorých takmer nič nevedia. Politických väzňov komunistického režimu najviac irituje dátum povstania, lebo s ním spájajú zánik vlastného štátu. O mnohých historických udalostiach sa iba postupne dozvedáme ich pravú príčinu.

Je všeobecne známe, že SNP polarizuje spoločnosť. Počas dlhých rokov komunistického režimu bolo SNP prezentované ako udalosť, ktorá Slovákov zaradila medzi víťazné mocnosti a zmyla z nich špinu 1. Slovenskej republiky. A v takomto zmysle bola a je dodnes oficiálnou historiografiou hodnotená pr-

vá Slovenská republika. Nedávno však uverejnil český katolícky týždenník rozhovor s americkým a českým historikom, v ktorom hodnotili atentát na Heydricha z 27. mája 1942. Jednoznačne z ich rozhovoru vyplýva, že atentát bol

SLOVO SVEDECTVA

objednávkou exilovej Benešovej vlády, ktorý bol pripravovaný na „podporu spojeneckých metropol pre obnovenie Československa po vojne“. A M.D.Brown dodáva: „Môžeme povedať, že atentátom bola v skutočnosti obetovaná väčšina prozápadne orientovaného odboja v prospech dlhodobiejšieho cieľa obnovy štátu.“ Vedeli by o tom z vlastných skúseností hovoriť členovia rodiny popraveného Viliama Žingora, ktorého syn je členom našej organizácie.

Nedávno vyšla knižka slovenského historika Matúša Kučeru Slováci a Chorváti, historické a kultúrne vzťahy. Jedinečným spôsobom vedie čitateľa po zákutiach známej-neznámej histórie. Je smutné, že také diela, ktoré Slovákom konečne vysvetľujú nepochopiteľne sprostredkované ich dejiny, musia mať zapálených sponzorov. Profesor Kučera s istým smútkom v duši sa pozastavuje nad tým, že väčšina európskych národov do svojho národného obrodovania zahrnula historizmus ako prvok, a my, Slováci, nič.

Máme sa teda nad čím zamýšľať. Republiková rada PV ZPKO udala nový smer organizácii s perspektívou do budúcnosti. Lebo spoločnosť vždy potrebovala svedomie národa.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

Čakajú nás zmeny

Dokončenie z 3. strany

Dosiaľ nedoriešeným problémom je spoločenské postavenie človeka, ktorý sa na prekvapenie tej doby postavil za svoj názor a neodvolal ho napriek metódam ŠtB, ktoré sa veľmi podobali gestapáckym. Mnohí obetovali život, skoro všetci zdravie, takže by si od spoločnosti zaslúžili úctu a ďakujem. Ibaže zase sú trefotriednymi občanmi a preferovaní sú tí, ktorí celé roky užívali výhody zo svojej účasti, povedzme v druhom odboji. Lebo ak jestvovala studená vojna, tak tá mohla mať aj odboj. Aj ho mala, tretí, a my sa k nemu hlásime. Nevie, kto by vymenil šesť mesiacov v horách za 15 rokov v Jáchymove.

Pred štvrtstoročím sme sa tešili, že k nám príde slobodný demokratický svet na princípoch európskej kultúry. Verili sme nádeji, ktorú do Slovákov vkladal svätý Ján Pavol II. Nevie, či sme sa napojili na to správne potrubie zo západnej kultúry. Nevie, či to nie je odpadový kanál. Lebo kto sleduje dianie v Európe a vo svete tak musí

Štefan Novák diskutuje.

Foto Ján Košiar

vidieť absenciu akejkoľvek morálky, vyvracanie prirodzených zákonov, uprednostňovanie menšín či vyzdvihovanie omylov prírody. A my, zo spoločnosti politických väzňov, sa s tým nevieme vyrovnávať. Jednoducho nemôžeme byť spokojní a šťastní a nechceme byť ani ticho. Pripravujeme materiál pre ministra zahraničných vecí do ďalšieho pripomienkového kola

k ľudskoprávnej stratégii. Aby si vypočul aj názor ľudí, ktorí preto, aby bol ministrom v zvrchovanom demokratickom štáte, niečo urobili. Myslím, že si to od pána ministra, vlády a všetkých štátnych funkcionárov naša kategória občanov zaslúži.

Arpád Tarnóczy
predseda PV ZPKO

Republiková rada PV ZPKO 30. júna 2014 v Žiline prijala toto uznesenie

1. **Súhlasí** s vytvorením platformy PV ZPKO, KPVS, Svetové združenie bývalých čs. politických väzňov, TNP, PTP s výhradami (treba vedieť o každom jednom, prečo a začo bol v PTP a v TNP, štatút každej organizácie musí ostať zachovaný).

Pracovný názov je Slovenský zväz obetí komunizmu.

2. **Odporúča** zvolať mimoriadny snem PV ZPKO, ktorý by mal byť v prvej polovici novembra 2014.

3. **Ustanovila** komisiu (Mária Dvorčáková, Ján Košiar, Martin Hagara, Radomír Žingor) na zmenu Stanov a nového organizačného poriadku vzhľadom na spoločnú platformu a novú štruktúru – osem župných organizácií podľa štátnych krajov.

4. **Žiada** členskú základňu, aby do 1. septembra 2014 navrhla kandidátov na nové vedenie, ktoré schváli mimoriadny snem.

5. **Prijala** informáciu pani podpredsedníčky Anny Fodorovej o finančnej situácii a schvaľuje rozpočet na rok 2014.

Cestovné a nocľážné na kladenie vencov v Bratislave 17. novembra 2014 o 11.00 hod. bude preplácané na ústredí, nie z financií regionálnych pobočiek.

6. **Prijala** informáciu o počte členov v jednotlivých pobočkách. Uverejnené to bude vo Svedectve.

7. **Prijala** informáciu o možnostiach kúpeľnej liečby pre držiteľov preukazu veterána protikomunistického odboja, ktorý vydáva ÚPN. Presný postup uverejňujeme na strane 5.

8. **Poveruje** predsedu Arpáda Tarnóczyho, aby požiadal predsedu Správnej rady ÚPN Ondreja Krajňáka, aby vždy informoval PV ZPKO o všetkých akciách, ktoré ÚPN koná v súvislosti s politickými väzňami.

Uznesenie bolo prijaté jednomyselne.

Účastníci a veteráni protikomunistického odboja

Podmienky priznania postavenia účastníka protikomunistického odboja určil zákon NR SR č.219/2006 Z.z. zo 16. marca 2006 o protikomunistickom odboji. Charakterizoval ho ako pokračovanie národného boja za oslobodenie. Podľa zákona ním bol aktívny odpor občanov proti komunistickému režimu prejavovaný organizovane alebo individuálne v období od 6. októbra 1944 do 17. novembra 1989 na území Československa či v zahraničí. Za začiatok protikomunistického odboja tak bol určený vstup Červenej armády na územie Slovenska a za koniec vypuknutie Nežnej revolúcie.

Za účastníka protikomunistického odboja považuje tento zákon občana, ktorý sa v danom období postavil na odpor proti komunistickému režimu ako člen ilegálnej organizácie, politický väzeň, autor či rozširovateľ petície alebo podobných materiálov zameraných na obnovu slobody a demokracie, ako organizátor politických organizácií či verejných vystúpení proti komunistickému režimu. Účastníkom protikomunistického odboja bol aj ten, kto vyvíjal politickú, publicistickú či inú preukázateľne protikomunistickú činnosť zameranú na obnovu slobody a demokracie, opustil republiku z dôvodov hroziaceho zatknutia a odsúdenia alebo z dôvodu hroziacej inej formy perzekúcie ako dôsledku protikomunistického odboja či vyvíjal v zahraničí politickú, publicistickú alebo inú preukázateľne protikomunistickú činnosť zameranú na obnovu slobody a demokracie.

Zákonom, ktorý nadobudol účinnosť 1. júna 2006, dostal ÚPN úlohu rozhodovať o priznaní postavenia účastníka protikomunistického odboja in memoriam. Zákon stanovil aj prekážky, ktoré bránia udeleniu tohto postavenia: vedomé a aktívne budovanie a upevňovanie komunistickej moci, spáchanie činov, ktoré sú trestné aj podľa platného práva a nesúviseli s realizáciou práva odporu proti komunistickej moci, príslušnosť k štátnej bezpečnosti či spolupráca s ňou, funkcie v KSČ od okresnej úrovne, práca v aparáte týchto orgánov na úseku politického riadenia Zboru národnej bezpečnosti a Československej ľudovej armády, príslušnosť k Ľudovým milíciám, členstvo v akčnom výbore Národného frontu, členstvo v previerkových komisiách po Februári 1948 alebo previerkových a normalizačných komisiách po Auguste 1968, štúdium, vedecká ašpirantúra alebo účasť na kurzoch dlhších ako tri mesiace na sovietskych vysokých školách pre príslušníkov štátnej bezpečnosti a Verejnej bezpečnosti a na Vyššej politickej škole Ministerstva vnútra ZSSR, alebo ak ide o osobu, u ktorej bola prekážka pre získanie postavenia „účastníka národného boja za oslobodenie“ podľa zákona Ústavodarného Národného zhromaždenia č.255/1946 Zb. z 19. decembra 1946 o príslušníkoch československej armády v zahraničí a o niektorých iných účastníkoch národného boja za oslobodenie v znení zákona č. 101/1964 Zb.

Jednej kategórii účastníkov protikomunistického odboja (politickým väzňom) prináležalo podľa zákona o protikomunistickom odboji aj postavenie vojnového veterána.

Po prijatí zákona o protikomunistickom odboji začal ÚPN postupne vybavovať prichádzajúce žiadosti (len do konca roka 2006 ich prišlo vyše dvesto a ďalších takmer dvesto v nasledujúcom roku). V roku 2006 vznikol v ÚPN v rámci oddelenia sprístupňovania referát žiadostí účastníkov protikomunistického odboja. Pri rozhodovaní posudzoval ÚPN informácie, ktoré žiadateľ uviedol v dotazníku, a overoval ich pomocou dokumentov z Archívu ÚPN a iných archívov. Po preverení, či žiadateľ spĺňa podmienky na udelenie postavenia účastníka protikomunistického odboja, mu ÚPN vydal preukaz účastníka. Zároveň v prípade, ak išlo o politického väzňa, požiadal ÚPN Ministerstvo obrany Slovenskej republiky aj o priznanie postavenia vojnového veterána.

Situácia sa zásadne zmenila prijatím zákona NR SR č. 58/2009 Z. z. zo 6. februára 2009, ktorým sa mení a dopĺňa zákon

č. 463/2003 Z. z. o vojnových veteránoch a o doplnení zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení zákona č.219/2006 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Od 1. apríla 2009, keď tento zákon nadobudol účinnosť, stratili účastníci protikomunistického odboja (politickí väzni) nárok na postavenie vojnového veterána. Namiesto toho sa pre nich vytvoril štatút veterána protikomunistického odboja. Ten je určený politickým väzňom, t.j. ľuďom, ktorí boli obmedzení v osobnej slobode väznením, zaradením do tábora nútených prác, boli protiprávne násilne odvlečení alebo internovaní pre svoj aktívny odboj proti komunistickej moci z politických, náboženských, či z ďalších dôvodov súvisiacich s protikomunistickým odbojom. Postavenie veterána protikomunistického odboja prislúcha aj osobám, ktoré boli v rokoch 1948-1953 zaradené do vojenských táborov nútených prác, alebo boli v rokoch 1944-1946 odvlečené do sovietskych táborov. Úlohu priznať postavenie veterána protikomunistického odboja in memoriam dostal ÚPN. Veteránom protikomunistického odboja sa na základe žiadosti podanej Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia poskytuje rekreačná a kúpeľná starostlivosť podobne ako vojnovým veteránom. (Kontakt nájdete na konci článku.)

V roku 2009 začal ÚPN organizovať na úrovni samosprávnych krajov a vo väčšine prípadov aj v spolupráci s nimi slávnostné podujatia, na ktorých oficiálne odovzdáva dekréty a preukazy veteránom protikomunistického odboja a pozostalým po nich (in memoriam). Cieľom je vyjadriť tak aj verejne, v prítomnosti ich blízkych, ako aj osobnosti daného regiónu a médií, vďačnosť za činy, ktoré vykonali v prospech slobody slovenského národa. Od roku 2009 do 28. septembra 2012 sa vo všetkých samosprávnych krajoch uskutočnilo dovedna trinásť takýchto podujatí.

Od roku 2006 prijal ÚPN spolu viac ako 700 žiadostí o priznanie postavenia účastníka protikomunistického odboja. Ako prvému udelil toto postavenie 7. novembra 2006 Klimentovi Krutému. Celkovo ÚPN priznal od roku 2006 do 28. septembra 2012 postavenie účastníka protikomunistického odboja 560 osobám, z toho 136 in memoriam. V siedmich prípadoch, z dôvodov prekážky uvedenej v zákone o protikomunistickom odboji, ÚPN žiadosť zamietol. Do marca 2009 dostali postavenie vojnového veterána od Ministerstva obrany SR na základe žiadosti od ÚPN desiatky osôb. Od apríla 2009 stratili nárok na toto postavenie a získali novoutvorený štatút veterána protikomunistického odboja. Prvým veteránom protikomunistického odboja, ktorému ÚPN priznal toto postavenie, sa 5. mája 2009 stal Karol Maník. ÚPN celkovo priznal od roku 2009 do 28. septembra 2012 postavenie veterána protikomunistického odboja 500 osobám, z toho 132 in memoriam.

Anton Malacký

člen Správnej rady ÚPN

Adresa Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia:

**Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia
Špitálska 22, 812 74 Bratislava 1**

Telefón: **Automatická predvoľba z celého Slovenska
je 0960 + linka**

Detailné telefónne linky na zamestnancov VÚSZ
nájdete v kontaktoch pre jednotlivé regióny

FAX: **sekretariát riaditeľa: 0960 316 096**

Oddelenie ostatných činností: **0960 316 095**

■ **Poznámka:** Písomný styk je pre úrad právne záväzná a rozhodujúca forma styku. Pri písomnom styku je vhodné uvádzať číslo dôchodkového spisu (identifikačné číslo dávky), ktoré je totožné s číslom rozhodnutia a okres trvalého bydliska.

Obstáli v skúške viery

Niekde som čítala peknú a múdru myšlienku, že pripomínať si významné udalosti národa je nielen slušnosť voči predkom, ale i povinnosť voči potomkom. Takýchto významných udalostí, či už radostných alebo naopak smutných až tragických, máme na Slovensku veľa, no na mnohé si nik ani len nespomenie. Aj tu v Zliechove si dnes pripomínáme 65. výročie takejto udalosti a keďže ide o výročie jubilejné, patrí sa tieto udalosti z 19. júna 1949 trochu priblížiť. Čo o „Katolíckej akcii“ hovorí Rada pre históriu pri Konferencii biskupov Slovenska?

„Úsilie mocných tohto sveta zničiť Cirkev a vymazať vieru je staré ako kresťanstvo samé. Preto je dôležité si pripomínať, že naša viera je vzácnym darom, za ktorý sa prinášalo a prináša veľa obetí. V 20. storočí sa k slovu dostali ideológie, ktoré chceli kresťanom tento dar vziať. Využívali sa pritom najrôznejšie metódy. Dňa 10. júna 1949 bola v Prahe z podnetu komunistického vedenia založená štátna „Katolícka akcia“. Politicky sa zneužil ušľachtilý názov, aby sa vyvolalo ľudové hnutie konformné s režimom, no bez biskupov, ba proti nim a proti pápežovi. Katolíci boli vystavení skúške svojej viery – súhlasiť a zaprieť, alebo nesúhlasiť a podstúpiť prenasledovanie. Biskupi mohli svojich veriacich upozorniť na nebezpečenstvo iba tajne rozšíreným pastierskym listom, v ktorom napísali: „... tu nejde už o dohodu medzi Cirkvou a štátom, ale ide o podriadenie Rímskokatolíckej cirkvi takej ideológii, ktorá je protikresťanská, ktorá hlása nahradenie náboženstva materializmom a osobuje si pre štát práva i vo veciach svedomia, viery, mravov, čo žiadny kresťan nemôže uznať.“

Tento list prečítala väčšina kňazov počas bohoslužieb, a to aj napriek hrozbám a teroru. Veriacim osud

ich kňazov nebol ľahostajný. Chceli zabrániť ich zaisteniu a začali ich strážiť na farách. Ak sa pokúsili priblížiť predstavitelia skompromitovanej moci, ľudia ich vyhnali. Slovenské dediny sa búrili. Takéto otvorené vzbury prepukli v 60 slovenských obciach a zúčastnilo sa ich asi 25 tisíc občanov. Zasiahli aj dve mestá – Čadcu a Levoču. Štátna „Katolícka akcia“ skrachovala, na Slovensku sa vôbec neujala. Režim musel ustúpiť. Dozvuky boli tvrdé. Násilné zákroky bezpečnosti si vyžiadali množstvo ranených. Odsúdených bolo vyše 500 ľudí.“

Medzi odvážnych kňazov patrila aj vdp. Ján Klimek, ktorý bol v tom čase duchovným otcom Zliechova. List v stanovenom čase prečítal a už popoludní, počas litánie, prišli činitelia vládnucej moci štátu robiť poriadky. Keďže takáto udalosť sa po dedine šíri rýchlosťou blesku, ľudia z kostola aj z obce sa zhromaždili pri fare, odhodlaní brániť svojho kňaza. Situácia sa vyhrotila a nepodarilo sa ju upokojiť ani pánu farárovi. Štátna moc musela zutekať. Koleso pomsty sa roztočilo na druhý deň. Niektorí museli pykať. Po skončení rannej smeny v dubnickej Škodovke, zliechovský autobus s nastúpenými robotníkmi musel vodič odviezť za bránu závodu, kde si povyberali obeť. Zmlátili mnohých, krik bolo počuť až za bránu závodu. Dozvuky a šikanovanie trvali dlho. Napokon 14. októbra 1949 Okresný súd v Považskej Bystrici odsúdil za trestný čin vzbury a šírenia poplašnej správy 12 občanov Zliechova na tresty odňatia slobody. Ich mená sú vyryté do pamätnej tabule. Rodiny odsúdených zostali bez prostriedkov. Tragický bol osud Vendelína Kašiaru, ktorý počas výkonu trestu ako 26 ročný zahynul následkom smrteľného úrazu v handlovských baniach. Manželka zostala s dvoma deťmi do dvoch rokov bez prostriedkov na živobytie. Rehabilitácie sa odsúdení dočkali až po novembri 1989..

Hedvigy Slívková

Spomienka v Zliechove

Regionálna pobočka PV ZPKO Ilava – Považská Bystrica v spolupráci s RO PV ZPKO Trenčín usporiadala 18. júna pietnu spomienku v obci Zliechov, pred pamätnou tabuľou, venovanou občanom obce Zliechov, ktorí boli odsúdení za obranu svojho kňaza, pri zásahu totalitnej moci 19. júna 1949 v rámci tzv. štátnej Katolíckej akcie. Slávnosti sa v hojnom počte zúčastnili občania Zliechova, starosta obce a členovia regionálnych pobočiek z Trenčína a Ilavy.

Pietna spomienka sa začala svätou omšou v rímskokatolíckom kostole. Homíliu venoval pán farár všetkým občanom Zliechova, ktorí sa postavili na odpor násilnej totalitnej akcie, a akýmkoľvek spôsobom za to trpeli, hlavne však odsúdeným martýrom. Program pokračoval pri pamätnej tabuli prednesom básne, príhovorom predsedníčky regionálnej pobočky PV ZPKO Ilava – Považská Bystrica

V kostole...

Foto archív

Hedvigy Slíčkovej, kladením vencov k pamätnej tabuli a spevmi zliechovských žien. Spomienku zakončili modlitbou za zomrelých zliechovských martýrov. (hs)

Na sv. omši v Komjatnej.

Foto archív

Besnenie na aké sa nezabúda

Regionálna organizácia PV ZPKO v Žiline pripravila na sviatok sv. Petra a Pavla v Komjatnej slávnostnú pietnu spomienku pri príležitosti 65. výročia krutých udalostí v čase ateizácie nášho národa. Politickí väzni ZPKO z Ružomberka, Dolného Kubína a občania Komjatnej sa zúčastnili sv. omše, ktorú celebroval vdp. Pavol Túry a ktorá bola venovaná obetiam komunistického násillia. V homílii priblížil udalosti spred 65 rokov.

V tento deň, 29 júna 1949 na sviatok sv. Petra a Pavla Komjatnú zobudila strelba z guľometov. Zo strán od Brestovej, Studničnej a od Žaškova obec začala zvierat obruč ozbrojených príslušníkov ZNB, milícií a príslušníkov ŠtB. Hlas zvona

Mária Šidová spomína pri pamätníku obetí komunistického násillia.

Foto archív

prehlušovali výstrely. Ľudia sa zhkli okolo fary a kostola, aby chránili kňaza Daniela Oravského. Znli povely, strelba, milicionári vytiahli obušky, nastal krik a plač. Mnohí obyvatelia obce zostali ležať na zemi postrelení a zbití. Ozbrojenci vnikali do domov, vyhánali obyvateľov von a opäť bili obuškami. Toto besnenie trvalo niekoľko hodín. Pred obedom odvážali nákladné autá do ružomerskej väznice 42 zaistených a zbitých občanov. Po krutých vypočúvaniach, na ktoré žiaden vyšetrovaný po celý život nezabudol, komunistická justícia vyniesla 22. októbra 1949 rozsudky za zločin vzbury na roky väzenia a straty občianskych práv.

Po sv. omši pätnásť členov našej organizácie pod vedením predsedníčky z ružomerskej pobočky PV ZPKO Márie Šidovej a Heleny Záhorovej predsedníčky pobočky z Dolného Kubína, spoločne s obyvateľmi Komjatnej, prešli k pamätnej tabuli, kde sa k účastníkom prihovril posledný žijúci svedok udalostí Štefan Gallo.

Spoločne sa poklonili, položili veniec, čím vzdali úctu odvážnym obyvateľom tejto obce, ktorí napriek presile ozbrojených príslušníkov ŠtB sa neváhali postaviť a brániť svoje práva na vieru v Boha a svojho kňaza.

Anna Fodorová
predsedníčka RO PV ZPKO v Žiline

Mária Šidová a vdp. Pavol Túry po sv. omši.

Foto archív

Prišiel aj predseda Ústavu pamäti národa

Iba dve mestá sa v roku 1949 postavili na odpor proti „Katolíckej akcii“ a bránili svojich kňazov. Okrem Čadce to boli občania Levoče, ktorí si 23. júna pripomenuli okrúhle výročie tejto udalosti.

Pietneho aktu pri príležitosti 65. výročia Levočskej vzbury sa zúčastnili žiaci Strednej zdravotníckej školy Štefana Kluberta v Levoči, spolu so žiakmi oboch levočských gymnázií a ďalšími občanmi mesta. Po slávnostných príhovoroch Ondreja Krajňáka, predsedu Správnej rady ÚPN, Ing. Miroslava Vílkovského, primátora mesta a Mons. Františka Dlugoša, správcu levočskej farnosti, boli za tónov hymnických piesní položené kytice kvetov k pamätnej tabuli v kostole sv. Jakuba. Odtiaľ sa účastníci premiestnili do priestorov mestského divadla. Program pokračoval premietnutím snímky 22 hláv a následnou besedou.

Srdečná vďaka patrí všetkým organizátorom krásnej akcie, z ktorej si naši študenti odniesli hlboký duchovný a kultúrny zážitok. Je povinnosťou všetkých žijúcich generácií nezabúdať na odkaz minulosti, pripomínať si hrdinov doby, ochotných obetovať za pravdu a vieru aj svoju osobnú slobodu a často aj vlastné životy. Dnešná mladá generácia žijúca v demokracii nepozná mnohé osudy predchádzajúcich generácií, preto jej ich musíme primeraným spôsobom pripomínať a zapájať ich do takýchto aktivít. Ďakujeme.

**Pedagógovia
zúčastnených škôl**

Vo vstupnej časti chrámu sv. Jakuba je umiestnená tabuľa s menami účastníkov vzbury. Mládež nezabúda.

Foto archív

Mária Dvorčáková, predsedníčka RP PV ZPKO Levoča - Spišská Nová Ves, sa prihovára účastníkom pietnej spomienky na Levočskú vzburu.

Foto archív

Obyvatelia Levoče spomínali....

Foto archív

Multi-kulti znamená neslobodu

Nnižný kútiK

Ďalšia kniha, na ktorú by som rád upriamil pozornosť (najmä vydavateľov), je práca Norberta Borrmanna z roku 2013 „Veľké zrovnanie“ s podtitulom „O miznutí rozmanitosti“. Autor je vyštudovaný architekt a historik, čomu zodpovedá aj jeho vyjadrovanie. Borrmann sa v knihe venuje výsostne

aktuálnej téme – multikulturalizmu. Začína historickým prehľadom a spomína už antických filozofov a neodmysliteľného Alexandra Veľkého. Z pohľadu novodobej Európy mapuje prvé prejavy multikulturalizmu v 18. storočí vo Francúzsku, spoločne s nástupom slobodomurárstva. Francúzska revolúcia obdarila ľudstvo všeobecnými ľudskými právami a keďže boli „univerzálne“, nebol problém v ich mene prekračovať hranice a viesť vojny v celej Európe. Samozrejme, že neboli „humanistické“, ale jednoducho imperialistické na čele s diktátorom Napoleonom.

V roku 1917 sa dostala v Rusku k moci ďalšia explicitne univerzálna ideológia, ktorej cieľom bola „svetová revolúcia“. Borrmann tiež pripomína niektoré nemecké duchovné prúdy, majúce pôvod ešte v romantizme, s ich snahou presadiť miestne zakotvenú, stredoeurópsku alternatívu, proti liberálno-kapitalistickému univerzalizmu západného razenia a sovietskemu komunistickému univerzalizmu. Autor upozorňuje, že univerzalistický kapitalizmus a univerzalistickí ľavičiari pôsobia spoločne, ruka v ruke. Poukazuje na to, že po skončení studenej vojny USA sa správajú neporovnateľne agresívnejšie ako Čína alebo Rusko. Dokonca ľavicový (ale ešte nie ľavičarský!) politik Helmut Schmidt sa vyjadril, že hlavné nebezpečenstvo pre mier nie je nacionalizmus, ale univerzalizmus. Na čele súčasných univerzalistických snáh stojá bezpochyby USA.

Demokracia, ako ju poznáme z tej lepšej stránky, je možná iba v rámci národného štátu, rovnako ako solidarita. Globálna identita neexistuje, iba globálne vedomie zodpovednosti. Človek sa nemôže pripútať k „svetovej civilizácii“, ale len k vlasti. V súčasnom smerovaní EÚ vidí vznikajúcu vyprázdnenú kreáciu bez akéhokoľvek étosu.

V kapitole o procese vymierania kultúr začína jazykom. Podľa odhadu expertov na konci XXI. storočia zostane len asi 20 percent jazykov zo súčasných 6000. No s každou rečou zahynie aj jeden spôsob nazerania na svet. Ako architekt nemôže obísť ani modernú architektúru, ktorá sa neinšpiruje regiónom a tradíciou, ale módou a neukotvenosťou. Podobne celosvetová pop-music rozrušuje všetky hudobné tradície. Politici sa síce nazývajú „červení“, „zelení“, „čierni“, alebo „žltí“, no v skutočnosti sú všetci bledosiví. Posvätné umenie sa už úplne vytráca, pretože je z masmédií organizované vytlačané pomocou nenávisťi a výsmehu. Pre globalistu je zem vlastne iba zásobárňou surovín a predmetom vykorisťovania.

NORBERT BORRMANN

DIE GROSSE GLEICH-SCHALTUNG

Vom Verschwinden der Vielfalt

Verlag Antaios kaplaken 38

V kapitole o multikulturalizme autor poukazuje na logiku pojmu a na to, že iba slúži ako urýchľovač globalizácie a teda glajchšaltovania. Pristahovalectvo nevytvára mnohokultúrnosť, naopak, obrusuje hrany. S globalizáciou jednoducho nastupuje monotónizácia. Globalisti, rovnako ako rovnostárski ľavičiari, berú ľudí len ako producentov a konzumentov a nie ako súčasť nejakej organickej jednoty. Ľavičiari svojou ideológiou sú najväčší pomocníci nespútaného kapitálu. Multikulti však je iba krycí názov pre multirasizmus, čo sa však nemôže spomenúť a podlieha to prísnemu tabu. A keďže neprikrášené opisovanie multikultúrnej reality je proti pravidlám politickej korektnosti, ktoré tu nainštalovali ľavičiari, multi-kulti vlastne znamená neslobodu a cenzúru. V ďalších kapitolách si ešte môžeme prečítať o potláčanej originalite a o normovanej mase atomizovaných ideálnych konzumentov. Nechýba ani predstavenie gender ideológie. Lebo ideálny konzument by sa už nemal odlišovať nielen v kultúrnom, ale už ani v biologickom ohľade.

Na koniec autor ešte pridal kapitolku o súčasnom odpore a odmietaní multikulturalizmu, ktoré sa začína šíriť v Európe. Citujem: „Kľúčový problém pre obranný boj spočíva v tom, že veľa ľudí žije v bláznivej predstave, že je tu „pestrosť“, „diverzita“ a „multikulti“. Ibaže „pestrosť“ je len náhradka, krikľavá komercia, kultúrne náhradné diely, no nič autentické.“ A preto končí vetou: „Boj sa oplatí, už len preto, lebo je nutný.“

Ján Litecký Šveda

Disident medzi nami

Pokračovanie z 1. strany

Vedel, že to pre nich môže znamenať istú smrť. Nuž povedal, že Zborov je vzorná katolícka obec a žiadni komunisti v nej nie sú. Gestapáci odišli. A po vojne si pred komunistami, ktorým zachránil život, musel ratovať ten svoj. Už v októbri 1944 musel ujsť s celou rodinou na západné Slovensko. Lebo ako prichádzali Rusi, komunisti začali udávať ľudí a Rusi ich posielali do gulagov.

Koľko detí bolo vo vašej rodine?

Ja som v tom čase ešte nebol na svete. Brat mal 10 rokov a sestra 8. Takže to bola veľká zábava s takými deťmi utekať a opustiť celú existenciu.

A mal kam ísť?

Mamin brat Andrej robil na nejakom statku na Veľkom Bábce, tak tam prišli a zostali skoro rok. Otec teda ušiel, no zobrali maminho brata, Karola Bušika. Pritom on ani nebol žiadnym funkcionárom. Keď manžel otcovej sestry, ktorý sa za Slovenského štátu tiež angažoval v politike, videl čo sa deje, emigroval do Spojených štátov. Tam aj obaja dožili. Otec sa po roku vrátil do Zborova, no eštebáci ho hneď chytili, vypočúvali, trápili. Jednoducho užil si to.

Ako ste teda prežívali detstvo?

Ako dieťa som pociťoval akurát to, že sme boli chudobnejší ako iní. Druhé deti mali väčšinou viac hračiek ako ja. Ale to mi nejako nechýbalo, lebo ako deti sme sa hrali spolu. Otec mal predtým živnosť, potom chodil robiť po stavbách, najprv ako murár, neskôr ako majster. Robil aj v Chemku Strážske. Viedol ťažký život za málo peňazí. Boli sme chudobnejší, ale nič podstatné nám nechýbalo. Osobne som nový režim pocítil hlavne v tom, že som nemohol študovať to, čo som chcel – výtvarné umenie alebo filozofiu. Najmä k filozofii som mal

Ján Litecký Šveda (zľava) pri bratislavskom pamätníku politických väzňov.

Foto Vlastimil Morávek

veľmi blízko. Študoval som ju doma, ako samouk, ale mohla sa mi stať celoživotným naplnením. No nešlo to. U nás sa filozofia nevyučovala, iba samé marxistické gebuziny, propaganda, to nemalo s filozofiou nič spoločné. Takže som potom nakoniec išiel na elektrotechniku s tým, že tam sa aspoň dala študovať atómová fyzika, ktorá dobre zapadala do môjho filozofického skúmania sveta. No a potom som mal celkom normálnu robotu a nemusel som sa prostituovať. Mimochodom, bolo to v roku 1968, no môj starší brat zažil väčší šok.

Čo sa mu stalo?

Po skončení gymnázia si dal prihlášku na elektrotechnickú fakultu. Vzápätí mu prišlo, že je prijatý do ostravskej bane tej a tej a nastúpiť môže tam a tam. Takýto papier dostal. Napokon sa otcovi podarilo presvedčiť miestneho eštebáka, ktorý ale nebol z našej dediny, aby nejako zasiahol a do školy ho nakoniec zobrali. Najhorší, najjedovatejší boli miestni komunisti, ktorým otec možno zachránil život. S veľkým apetítom sa chopili vládnutia, rabovania a iných odporností. Z tých čias si pamätám, s akou obavou sme

počúvali rádio. Dodnes mi zostali v pamäti vtieravé hlasy ideológov súhlasu. Od detstva mi je to odporne a dodnes som na to priam alergický.

Preto nepočúvate rádio, nepozeráte televíziu a nečítate noviny?

Nielen preto. Slováci sú azda jediný národ na zemeguli, ktorý nemá svoju televíziu, rozhlas ani noviny. Keď manželka s dcérou si vo vedľajšej miestnosti občas pustia správy, stále vnímam ten istý zvuk a tón hlasu ako z 50. rokov, z ktorého sme mali strach.

Dokáže vás manželka pochopiť?

Náhoda chcela, že som sa priženil do podobne prenasledovanej rodiny. Manželkin dedo bol policajtom aj za Česko-Slovenska, aj za Slovenského štátu, ale byť policajtom za Slovenského štátu bol zločin, tak si odsedel päť rokov. Odsúdili ho za to, že „horlivo vykonával perzekúciu demokratických a protifašistických osôb“. Čiže za to, že niekto si horlivo plnil svoju prácu išiel do väzenia. A jej strýko, farár Alexej Izakovič, sedel za to, že neudal Komanderu, s ktorým sa náhodne

stýkal. Mimochodom, dostal 18 mesiacov, ale pražský prokurátor sa odvolal a dostal štyri roky v Leopoldove a Ilave. Čarovná bola formulácia v rozsudku – pokus o násilné odtrhnutie časti republiky (**pozri str. 24**). Teda nie Slovenska, to sa ani nemohlo spomenúť, ale časti republiky... Aj to svedčí o tom, ako nás Česi mali radi. Pritom strýko Alexej bol mimoriadne dobrý človek. Nikdy sa nesťažoval na väzenie. A až v časopise Svedectvo som sa dočítal v spomienkach jedného väzňa, ako sa z času na čas po výsluchu krvavý vracal do cely.

Je zaujímavé, že sa Slovákom dodnes vyčíta, že sa mali za prvej Slovenskej republiky dobre.

A smutné. Ale keď začnete počítať, za čo vlastne tí komunisti tu dávali tie drakonické tresty, zistíte, že za priamy protikomunistický postoj ich vlastne ani tak veľa nebolo, no napríklad už len za taký záporný postoj k povstaniu ich bolo podstatne viac. Byť Slovákom bol jednoducho zločin. Toto sa hlavne prenasledovalo a v „našich“ médiách sa to prenasleduje dodnes.

Neboli ste napojení na nejakých disidentov?

Bol som. To je tiež celkom zaujímavá historka. V Bratislave sme boli celá široká skupina, zjednodušene povedané nonkonformných ľudí, do

Ako privyrábajúci si študent v roku 1969.

Foto A.Podstraský

ktorej okrem iných patrili aj Ján Budaj, Agnes Snopko, Dušan Hanák, Vlado Havrilla či nebohý Gusto Dobrovodský. Ku koncu režimu som ako hudobník chodil koncertovať po celom Česko-Slovensku. Využívali ma teda ako kuriéra, ktorý nosil z Prahy samizdatové Lidové noviny a zháňal do nich príspevky, takže

som sa zúčastnil aj na takej priamej disidentskej činnosti proti komunizmu. Aj som publikoval nejaké básničky v samizdatových zborníkoch, ktoré vydával Fero Guldán, či v časopise Špáradlo. A zaujímavé, že po tzv. antikomunistickom prevrate odrazu moji kamaráti nieže na mňa zabudli, lebo som sa aj bol pripomenúť, ale sa začali okúšať.

Odmietli vás?

Priamo nie, ale aj keď som prišiel na Ventúrsku, či som chcel zahrať nejaký protest song na námestí, odrazu na stretnutie či na rozhovor nevyšiel čas a ja som zistil, že som nevitáný. Lebo oni vedeli, že ja som naozaj antikomunista a takých ľudí oni nepotrebovali. Na nič som sa nehral. Spolupracoval som aj s Havlom, mám od neho aj novoročné pozdravy. Stretli sme sa tiež na koncerte Joan Baezovej v Bratislave, čo bola podľa mňa jedna z generálok na „november“ a potom odrazu ma už nebolo treba. Po prevrate sa hovorilo, že si môžeme ísť vyžiadať zväzky ŠtB.

Dokončenie na 16. strane

S manželkou Evou a dcérou Ulrikou (jún 1996).

Foto archív

Mohli sme v auguste 1944 zachrániť slovenskú štátnosť?

Tvrdí sa, že ozbrojené povstanie na Slovensku v auguste 1944 bolo po juhoslovanskom odbojovom hnutí druhé najväčšie protinemecké a protifašistické ozbrojené vystúpenie v Európe. Keďže v čase jeho vzniku bolo jasné, že Slovensko bude patriť do sovietskej sféry vplyvu, slovenskí komunisti mali príležitosť uskutočniť aj komunistickú formu slovenskej štátnosti, k čomu boli povzbudzovaní dokonca aj časťou slovenského politického exilu, alebo spolu s českými komunistami aspoň federatívnu formu štátu.

Postavenie jednotlivých národov vo versailskej Juhoslávii a rovnako tak aj v Hitlerovej Novej Európe bolo veľmi rozdielne. Je tu analógia s Česko-Slovenskom. V Juhoslávii však na rozdiel od Česko-Slovenska vývoj, usmerňovaný komunistami, viedol k vytvoreniu predpokladov na federatívne budovanie juhoslovanského štátneho spoločenstva.

S programom federatívneho usporiadania prišla Komunistická strana Juhoslávie (KPJ). Exilová juhoslovanská vláda v Londýne stratila akýkoľvek programový základ juhoslovanskej politiky tým, že najprv (1941-1945) mala charakter výlučne veľkosrbskej četníckej protichorvátskej politiky. Skutočnosť, že sa aj četnícke hnutie pred koncom vojny (1944) prihlásilo k federalizmu, bol iba výsledok zistenia, že Spojenci uznali politické i vojenské víťazstvo NOP a že pre nové medzinárodné okolnosti Juhosláviu už nemožno obnoviť ako unitaristický štát v starých formách neskrývaného hegemonizmu. Edvard Beneš so svojou exilovou vládou naopak, pokračoval v presadzovaní svojej unitaristickej koncepcie štátu a veľmoci, viediac o vnútornej príčine rozpadu ČSR, spočívajúcej vo fikcii „československého národa“, boli ochotné akceptovať jeho politiku a odmietnuť právo slovenského národa na sebaurčenie.

Podobnú výhodu akú mali chorvátski komunisti, mohli v augustovom

povstaní v roku 1944 zúročiť aj slovenskí komunisti. Chýbal im však podobný program a chuť spravodlivo a dôsledne vyriešiť národnostnú otázku v ČSR. SNR po svojom príchode do Košíc propagandistický a pritom bez štátoprávnych záruk vyhlasovala, že „v dorozumení s predstaviteľmi českého národa upravíme v novom Československu pomer Slovákov a Čechov na základe úplnej rovnosti tak, aby na Slovensku Slováci a v Čechách Česi si spravovali svoje veci“. Počas celého obdobia ďalšej existencie tohto štátu však dochádzalo iba k čiastkovým (zvyčajne v neprospech Slovákov revidovaným) riešeniam v tejto oblasti.

Slovenskí komunisti na svojom prvom snemovaní po prechode frontu v Košiciach ústami svojho podpredsedu Gustáva Husáka sa zriekli modelu vlastného štátu: „Odmietli sme tisoenskú koncepciu samostatného štátu za každých okolností.“ A hoci v texte jeho prejavu nájdeme pasáž, kde hovorí: „...želáme si federatívny štát, štát jednotlivých a spoločný, v ktorom by si každý z národov vládol sám...Na Slovensku má mať slovenský národ svoju slovenskú demokratickú vládu a svoj slobodne volený parlament“, je zrejmé, že išlo ožaj iba o želanie, lebo tieto jeho návrhy nedostali legislatívnu podobu, neboli nijako a nikým garantované. Negarantoval ich ani Košický vládny program.

Väčšina spravodajských správ o stave slovenských ilegálnych opozičných skupín hodnotila komunistov ako najlepšie organizovaných a akcieschopných. Od roku 1943 Beneš intenzívne naliehal na slovenský a český domáci občiansky odboj, aby prekonal predsudky k Sovietskemu zväzu: „**Všetchny hrozby bolševizmem a bolševickým Ruskem jsou směšné báchorky. Máme s Ruskem o své samostatnosti a jednotnosti svého území pevnou dohodu... Nějaké zapojení naší republiky do Sovětského svazu je směšností, protože ani Svaz si toho nepřeje.**“ Rovnako ako Beneš naliehal

na skupiny občianskej rezistencie, naliehala zasa Moskva na komunistov, aby došlo k ich jednotnému postupu. Beneš vo svojom odkaze z 3. 9. 1943 adresovanom slovenským nekomunistickým odbojovým skupinám vyzýva: „**Také komunisté jdou jednotně s námi a pokuste se o totéž doma, je to důležité.**“ Plodom tejto spolupráce, ktorú podporoval Beneš i Moskva, bolo zásadné zjednotenie odbojových skupín a prijatie tzv. Vianočnej dohody.

25. decembra 1943 - Bola podpísaná tzv. Vianočná dohoda medzi jednotlivými opozičnými skupinami na Slovensku o vytvorení Slovenskej národnej rady. Tá mala prevziať moc na Slovensku. Opoziční predstavitelia slovenského politického spektra, ktorí sa nemohli v nedemokratickom prostredí prvej Slovenskej republiky podieľať na riadení štátu, podpísali na tajnom stretnutí v bratislavskom byte Mateja Josku na Gajovej ulici Vianočnú dohodu o vzniku Slovenskej národnej rady (SNR), ktorá mala vo vhodnej chvíli prevziať moc na Slovensku.

23. marca 1944 - Československý prezident Edvard Beneš z exilu v Londýne poveril dočasným vedením vojenského odboja na Slovensku podplukovníka generálneho štábu Jána Goliana.

20. alebo 27. júla 1944 - V lesnej chate v katastri obce Čremošné v Žarnovickej doline sa konala schôdza ilegálnej SNR so zástupcami vojenského ústredia SNR. Prerokovali sa na nej princípy a podmienky protištátneho ozbrojeného vystúpenia, posledné prípravy na povstanie a potreba nadviazania spojenia s blížiacou sa Červenou armádou.

11. augusta 1944 - Minister vnútra Alexander Mach vyhlásil štatárium namierené proti partizánom.

21. až 31. augusta 1944 - Partizáni popravili asi sto ľudí v Sklabini. V Brezne bol zavraždený poslanec Slovenského snemu Slameň. Bol obsadený Ružomberok. Bola tam zlikvidovaná jednotka SS a začalo sa vraždenie ružomberských Nemcov.

V Turčianskom Sv. Martine partizáni postrieľali 32-člennú nemeckú jednotku, ktorá sa vracala z Rumunska.

28. augusta 1944 - Na základe partizánskych akcií Nemci predložili návrh na vojenský zásah. Prezident Jozef Tiso s ním súhlasil.

29. augusta 1944 - Nemecké vojská začali obsadzovať Slovensko. Ján Golian - veliteľ ilegálneho vojenského ústredia v Banskej Bystrici, ktoré povstanie dlhodobo samostatne pripravovalo, dal pomocou dohovoreného hesla signál na začatie povstania. Podplukovník generálneho štábu Slovenskej armády Ján Golian vydal posádkam Slovenskej armády rozkaz, aby začali klásť ozbrojený odpor nemeckým okupačným silám.

31. augusta 1944 - Nemci prakticky bez boja odzbrojili dve slovenské divízie na východnom Slovensku. Vojenské

velenie ich chcelo použiť na otvorenie priesmykov v Karpatoch. Vďaka tomu sa malo umožniť Červenej armáde rýchle oslobodenie Slovenska. Pre povstanie to bola veľká strata.

1. septembra 1944 - SNR prijala Deklaráciu, v ktorej vyhlásila obnovenie Československej republiky a prevzatie všetkej moci na Slovensku.

5. septembra 1944 - Na povstaleckom území sa uskutočnila prvá mobilizácia do 1. čs. armády na Slovensku.

5. septembra 1944 - Prezident SR Jozef Tiso prijal demisiu vlády Vojtecha Tuku. Pod nátlakom Nemecka vymenoval novú vládu, ktorej predsedom sa stal Štefan Tiso.

8. septembra 1944 - Červená armáda spolu s 1. čs. armádnym zborom začala Karpatsko-dukliansku operáciu. Jej cieľom bolo prekonať nemeckú

obranu v Karpatoch a pomôcť SNP.

19. septembra 1944 - Začal sa masový odsun slovenských Nemcov zo Slovenska. Spolu ich odišlo približne 120-tisíc.

6. októbra 1944 - Česko-slovenský armádny zbor sa dostal na územie Slovenska.

7. októbra 1944 - Generál Rudolf Viest sa stal hlavným veliteľom povstaleckých vojsk. Vymenil dovtedajšieho veliteľa generála Jána Goliana, ktorý sa stal jeho zástupcom.

27. októbra 1944 - Nemecká armáda po dvojmesačných bojoch obsadila sídlo povstaleckého územia - Banskú Bystricu. Velenie povstania nariadilo presun do hôr a prechod na partizánsky spôsob boja.

Peter Mulík
autor je historik

Aké bolo skutočné SNP?

Na jar tohto roku vyšla v bratislavskom Vydavateľstve Post Scriptum veľmi zaujímavá publikácia od Petra B. Podolského: Povstanie roku 1944. Bolo národné, slávne, užitočné? Táto nevelká, stostranová knižka vychádzajúca v roku 70. výročia povstania je iste podnetom na vážne zamyslenie sa a spytovanie si svedomia. Texty v nej sa opierajú o 630 historických prameňov uvedených v poznámkovej časti knihy. Autor sa usiluje objektívne odpovedať na nastolené otázky, pričom postupuje vedeckou analýzou – skúmaný jav hodnotí vo všetkých jeho prejavoch a súvislostiach.

Bolo SNP národné? Autor na túto otázku odpovedá cez prizmu štatistiky. A keďže bojov proti hitlerovským okupantom sa zúčastnili nie viac ako tri percentá Slovákov, odpoveď znie: Nebolo národné. Pritom väčšina mobilizovaných slovenských vojakov bojovala na rozkaz, nie dobrovoľne! Nie za ČSR!

Väčšina obyvateľov Slovenska uznávala mladú Slovenskú republiku za svoju, lebo vtedajšia slovenská vláda bola oddaná ľudu a starala sa oň zo všetkých síl. V ťažkých vojnových rokoch, keď Európu zvierali diktátorské režimy a bieda i hlad, a tisíce ľudí umierali na frontoch a v koncentračných táboroch, slovenská kresťanská vláda dokázala zvýšiť úroveň obyvateľov nad úroveň občanov vo všetkých okolitých štátoch. Slováci si konečne vládli sami. Usilovali sa vytvárať štát na princípoch kresťanskej sociálnej solidarity na demokratických základoch do tej miery, aká bola možná pod politickým a hospodárskym dozorom nacistického Nemecka.

Slovensko sa poslovenčilo

Tisíce českých žandárov, colníkov, úradníkov, predno-

stov železničných staníc, pôšt, riaditeľov a profesorov škôl, pracovníkov súdov, aj vrátnikov a zriadencov a ďalších odišlo do svojej vlasti. Na ich miesta nastúpili naši ľudia, dovtedy nezamestnaní. Mali sme svoju vládu, svoj snem, svojich úradníkov. Konečne aj svoju Slovenskú univerzitu. Náš malý národ dokázal, že si vieme vládnuť sami. A úspešne! Vo vtedajších vojnových podmienkach sa HDP zvýšil na dvojnásobok, počet vysokoškolákov na trojnásobok. Všetci občania si mohli nájsť prácu. Príklad o obetavosti pre dobro celej spoločnosti prichádzal zhora. Prezident žil z kňazského platu. Plat za funkciu prezidenta išiel na sociálne účely. Platy ministrov boli na úrovni odborných robotníkov. Nikto z ministrov nezbohatol. Poslanci Slovenského snemu nemali mesačné platy, iba diéty za dni, v ktorých zasadali. Prevažná väčšina občanov dôverovala vláde a Slovenskej republike. Preto nemali dôvod bojovať za obnovenie ČSR. Dvadsať rokov ich klamala po sociálnej aj národnej stránke. Preto boli tie veľké dezercie vojakov počas SNP. Ďalším dôvodom neochoty pre boj bola smutná skutočnosť, zrejme pre skúsených vojakov, že povstanie v danom rozložení síl nemá nádej na úspech.

Predčasný začiatok

Predčasný termín začiatku povstania ho takmer neodvratne určil na porážku. Vyvolali ho sovietski partizáni. Svojvoľne. Útokmi na železnice i vraždami vojakov aj civilov vyvolali zásah nacistickej armády na Slovensku. Tým sa nešťastne pretrhla príprava povstania. V Banskej Bystrici už od počiatku vládol chaos. Na frontoch chýbali dôstojníci, ale v meste boli štáby preplnené o 250%. Krčmy, hotely boli plné dôstojníkov. Tu bojovali o hodnoty a postavenie a civilisti o plné válovy.

Pokračovanie na 14. strane

Pripomíname si 65 rokov od vzniku tzv. Katolíckej akcie

Tiekla krv, plnili sa väzenia

Tohto roku si pripomíname 65 rokov od založenia tzv. „Katolíckej akcie“, ktorá vznikla v Prahe 10. júna 1949 na podnet komunistického vedenia štátu. Bol zneužitý ušľachtilý názov, aby sa vyvolalo ľudové hnutie konformné s komunistickým režimom, ktorý si chcel podriadit Katolícku cirkev. Pastierskym listom tajne šíreným medzi veriacimi, ale na mnohých miestach čítaným v kostoloch, Cirkev upozorňovala, že „... tu nejde o dohodu medzi Cirkvou a štátom, ale o podriadenie Rímskokatolíckej cirkvi takej ideológii, ktorá je protikresťanská, ktorá hlása nahradenie náboženstva materializmom a osobuje si pre štát práva i vo veciach svedomia, viery a mravov, čo žiadny kresťan nemôže uznať“.

V týchto dňoch si na mnohých miestach pripomínajú udalosti pred 65 rokov. Otvorené vzbury totiž

Ján Petro vo svojom dome so „svojou“ Patrónkou.

Foto Mária Dvorčáková

Aké bolo skutočné SNP?

Dokončenie z 13. strany

Lebedili si tam stovky darebákov a kšeftárov. Ovešani samopalmi a granátni bojovali o liter vína a hlavne o ženy.“ (str.17) V takejto situácii obsadila hitlerovská armáda Banskú Bystricu bez boja. Vojské aj civilné vedenie povstania ušlo do hôr, alebo sa skryli s falošnými dokladmi. (Karol Šmidke, Gustáv Husák a ďalší.) Podobne všetci členovia revolučnej SNR. Bolo to hanebné jednanie tých, ktorí hanebné povstanie vyvolali a nahnali státisíce Slovákov do nešťastia. Takže, bolo povstanie v roku 1944 slávne? Žiaľ, nebolo.

Nezachránilo Slovensko

Nesplnilo vojenský cieľ zachrániť Slovensko od pohromy prichádzajúceho frontu. A politický cieľ povstania, aby sa SR a slovenský národ zaradil do protinacistického bloku k víťazom II. svetovej vojny nebolo potrebné naplniť vojenským

a politickým spôsobom. Veľmoci Sovietsky zväz, USA, Veľká Británia rozhodli na konferencii v Teheráne v roku 1943 o obnovení Československa vrátane Slovenska do predvojnového stavu. Aj Stalin s Benešom sa podobne dohodli už v roku 1943. Takže Slovensko bolo zaradené do protihitlerovského bloku už pred povstaním. Povstanie bolo teda zbytočné a tragické. Výsledkom bolo asi 20 tisíc ľudských obetí. Hospodárske škody dosiahli asi 500 miliónov SK, vtedajšej slovenskej meny. Polarizovalo slovenský národ. Politické procesy po vojne tieto zlovestné rozpory ešte vyostřili.

Rezumé: SNP nebolo národné, slávne ani užitočné pre slovenský národ. Užitočné bolo len pre Beneša a jeho exilovú vládu. Posilnila sa jeho pozícia. Stroskotanie SNP zapríčinili sovietski partizáni a čechoslováci jeho predčasným vyprovokovaním. Žiaľ, nepodarilo sa uskutočniť plán vojenského prevratu so zvrhnutím vtedajšej vlády a režimu, so zachovaním Slovenskej republiky.

Július Homola

prepukli v 60 slovenských dedinách a dvoch mestách – Čadci a Levoči. Zúčastnilo sa ich okolo 25 tisíc občanov. A na mnohých pietnych spomienkach sa pritom zamýšľajú, či mravný odkaz tých čias je dosť silný na to, aby vzdoroval novodobému pohanstvu. Odklon od Boha, od kresťanského základu Európy prináša svoje plody v podobe vnucovania nových ľudských práv, ktoré popierajú aj prirodzený princíp existencie človeka.

V Dlhom nad Cirochou žije posledný účastník vzbury z roku 1949 a člen našej organizácie Ján Petro. Nejestvuje veľa dokumentov popisujúcich skutočné udalosti tých čias. Počas komunistického režimu to nešlo a po roku 1989 už mnohé udalosti získali patinu času. Predsa však šťastnou náhodou sa podarilo Jozefovi Gumenickému podať dôkaz o statočnosti veriacich v Dlhom nad Cirochou a o zvrátenosti bývalého režimu, ktorý sa najbrutálnejšie prejavil práve voči katolíkom a Cirkvi. Nasledujúci úryvok je z jeho publikácie *Ľudová vzbury v Dlhom nad Cirochou*.

„Od roku 1950 prebiehali politické súdne procesy s predstaviteľmi reholí a katolíckej cirkevnej hierarchie, ale aj s radovými kňazmi a laikmi. Komunistický režim zároveň pristúpil k vytváraniu novej organizácie duchovných – Mierového hnutia katolíckeho duchovenstva – ktorá bola z hľadiska jeho záujmov úspešnejšia ako „Katolícka akcia“. Celým komplexom rôzne kombinovaných opatrení systematicky zatlačil a decimoval rady Cirkvi. Na začiatku päťdesiatych rokov 20. storočia gradoval mocenskopolitický zápas, ktorého výsledkom bola ochromená a do defenzívy zatlačená Cirkev.

Administratívny tlak komunistického režimu zameraný na podriadenie Cirkvi štátnej moci sa začal systematicky uplatňovať aj na okresnej úrovni, okres Snina nevynímajúc. Od druhej polovice roku 1949 začal riadiť cirkevný život v okrese Snina kultúrny referent ONV a po reorganizácii cirkevný tajomník ONV. Podarilo sa im vybudovať fungujúcu sieť

Rímskokatolícky kostol v Dlhom nad Cirochou.

Foto (ar)

dôverníkov, ktorí pravidelne referovali o činnosti jednotlivých duchovných v okrese a o aktivitách veriacich vo farnostiach. Vďaka dôverníkom mal cirkevný tajomník dostatočný prehľad o cirkevnom dianí, preto o ňom mohol každé dva týždne posilať hlásenie na Cirkevné oddelenie KNV v Prešove. Prvým cirkevným tajomníkom ONV v Snine sa stal Ján Vokal’.

Okrem cirkevného oddelenia ONV riadila cirkevnú politiku v okrese aj „cirkevná päťka“, ktorá bola obdobou cirkevnej komisie ÚV KSČ – „cirkevnej šestky“. Na čele „cirkevnej päťky“ stál vedúci tajomník. Členmi boli predseda ONV, zástupca akčného výboru Slovenského národného frontu, cirkevný tajomník a bezpečnostný referent ONV. Pri presadzovaní proticirkevnej politiky štátu mal napomáhať cirkevnému tajomníkovi aj Okresný výbor „Katolíckej akcie“ (prvý-

krát rokoval 1. júla 1949). Výbor tvorilo 15 členov pochádzajúcich z okresu. Po neúspechu „Katolíckej akcie“ prestali jeho členovia vyvíjať aktívnu činnosť, preto v roku 1950 zanikol.

Tzv. „Katolícka akcia“ zorganizovaná v júni 1949 nesplnila pre štátnu moc svoje poslanie. Nestala sa masovým hnutím veriacich katolíkov, a to aj vďaka ráznemu zásahu Cirkvi, ktorá ju vyhlásila za schizmatickú. Odmietla ju aj väčšina tzv. pokrokových kňazov. Okresné orgány „Katolíckej akcie“, v ktorých malo byť ťažisko jej pôsobenia, prestali vyvíjať aktivitu a postupne začali zanikať. Ostalo len ústredie. Pokusy o jej oživenie v rokoch 1950 a 1951 boli neúspešné. Režimu sa ňou teda nepodarilo vytvoriť „hnutie vo vnútri Cirkvi“.

Do histórie obce vošla nedeľa 26. júna 1949 ako krvavá. Pôvodne žalovaných osôb zo vzbury bolo 77. Po vykonanom dokazovaní vzal okresný prokurátor obžalobu voči 35 obvineným späť. Štyroch obvinených okresný súd oslobodil a 30 dospelých občanov uznal súd za vinných zo spáchania zločinu vzbury. Súd o.i. konštatoval, že „čin bol spáchaný zo zášti a nenávisti k ľudovodemokratickému zriadeniu štátu, proti robotníckej triede ako nositeľke myšlienky pokroku a uskutočnenia komunizmu, teda stavu, v ktorom prestane vykorisťovanie človeka človekom. Bol to teda čin spáchaný z pohnútky nízkej a nečestnej...“

Až v júli 1993 Najvyšší súd SR rozhodol o plnej rehabilitácii obvinených zo vzbury v Dlhom nad Cirochou.

(ze)

Pamätná tabuľa v Dolnom nad Cirochou.

Foto (ar)

Disident medzi nami

Hostia na svadbe: ujo Karol Bušík, ktorý prežil Gulag s manželkou Annou.

Foto J. Sapáková

Dokončenie z 11. strany

Samozrejme, že som aj hneď išiel, no moje zväzky boli spálené. Nemal som ambície ísť do politiky, ale evidentne sa to spáľilo preto, že som bol obklopený „dobrými ľuďmi“.

Ako viete, že boli na vás vedené zväzky, keď sa nenašli?

V registri zväzkov som vedený ako sledovaná osoba aj s krycím menom „Liteš“.

Čím si to vysvetľujete?

Celý prevrat bol podvod. Robili ho eštebáci a oni vedeli, že ja som fakt antikomunista, pretože ja som svoje názory nikdy neskrýval. A možno by niekomu veľmi zle padlo, keby som zo svojho zväzku usúdil, že ktorý z tých vysokoväzených disidentov na mňa donášal...

Ako sa volá vaša kapela?

Víťazný traktor. Hráme menšinový žáner, blues, ktorý sa tu veľmi nehraje, ale napriek tomu hudobný svet ma pozná, hrávam na známych európskych bluesových festivaloch. Ešte po prevrate a za Mečiara som býval aj u nás v televízii, každú chvíľu v rádiu, no odrazu o mne nie je reč. Je jasné, že ma vytesňujú preto, že

som antikomunista a k tomu ešte aj Slovak. Takí ľudia pre súčasné médiá akože nejestvujú. Takže ma skôr uvidíte paradoxne v českej televízii alebo v poľskej, kde so mnou nedávno robili hodinový, resp. polhodinový rozhovor aj s hudbou. Hovorím, sme jediný národ na svete, čo nemá médiá vo svojich rukách.

Od začiatku dodnes robíte politickú pieseň?

V podstate áno, hoci to bol zároveň vždy blues. Muziku mám veľmi rád, vrátane ľudoviek. Prvý koncert som mal v roku 1970. U nás vtedy blues ešte nikto nehral, tak som chodil na folkové koncerty, kde sa grupovalo protikomunistické podhubie, hral sa protest-song. Na sklonku režimu na festivale v Lipnici nad Sázavou to už boli vyslovene protest-songové koncerty. Vystupoval som s Mertom, Nohavicom, Janouškom, „Bacilom“ Valúchom... Keď sa to prevalilo, založil som si kapelu, lebo spočiatku som hrával sám.

Ako ste prišli na názov Víťazný traktor?

Hral som na jednom koncerte v klube Elektrotechnických závodov na Kominárskej v Bratislave. Bolo po

prevrate a na chodbách sa váľali štósy kníh. Na pódium sme vystupovali po Leninoch, Stalinoch a podobných veľikánoch. Medzi nimi som zbadal knižočku od Paše Angeliny Víťazný traktor. Pašu Angelinu spomína aj Viktor Suworov vo svojich knihách, keď píše o tom, ako sa Sovietsky zväz pripravoval na vpád do Európy. Chlapi museli ísť na vojenčinu k výsadbárom a ženy traktorovali. Videl som ten neuveriteľný názov a neschádzal mi z mysle. Keď som založil bluesovú kapelu, tak som sa preň rozhodol, hoci som konzervatívec telom i dušou a v blues sa nosia skôr tradičnejšie názvy. Aj môj tretí autorský album nesie toto meno a „krstil“ ho vodkou Gorbačov bývalý predseda našej organizácie, dnes už nebohý Jozef Vicen.

Stretávali ste sa teda s ľuďmi, ktorí sa prejavovali ako odporcovia komunizmu. Všetci sa po novembri 1989 uplatnili v politike. To vás rozdelilo?

Rozdelilo, ale nerozčarovalo ma to. Nikdy som za žiadnou kariérou nešiel, veď som nebol ani v SZM. Netrápili ma ich posty, skôr som začínal uvažovať nad tým, aký podvod to celé bolo. Že časť mojich kamarátov boli vlastne podvodníci, zradcovia. Toto ma iritovalo. A ako hneď na tých, ako Ďuro Mihálik

Na prezentácii cédečka.

Foto P. Harušiak

Blues festival Chorzów 2013, so súdkovou gitarou vlastnej výroby.

V pozadí syn Ján.

Foto Ulrika Litecká Švedová

z našej partie, našli, že mal niečo v papieroch a exkomunikovali ho zo svojich vépeenarských kruhov. No len preto, že bol proslovenský. A skoro všetkým takým odrazu našli, že boli ešebáci. Podobne to bolo aj s Janom Budajom. Ale tí, čo boli tí skutoční ešebáci, ktorí robili prevrat, na tých sa nič nenašlo. Mňa toto mrzelo, nie funkcie. Na redakčnej rade sme raz hovorili o názve našej organizácie a Ivan Mrva len tak z voleja povedal - Zväz obetí komunizmu. Pomyslel som si, že to by bola organizácia, kde by som patrila, tak ako veľa ľudí, ktorí nie sú v našej organizácii, lebo neboli väznení a ani nemali väzňov v rodine, ale tých obetí komunizmu je u nás dosť. Takže táto organizácia by už aj preto nemala vymrieť.

Kedy ste vstúpili do zväzu protikomunistického odboja?

Časopis Svedectvo som odoberal od začiatku a bolo mojím útočiskom, kde som mohol slobodne písať, keď mi v Literárnom týždenníku začali vstupovať do článkov. Ako som spomínal, strýko bol politickým väzňom, členom organizácie a často sme sa navštevovali a komunikovali. Ale nemal som záujem vstupovať do akejkoľvek organizácie. No keď došlo, podľa mňa, k typicky ešebáckej rozkladnej akcii voči organizácii

politických väzňov, tak ma to nahnevalo, že v roku 2000 som kvôli tomu vstúpil do ZPKO. Už samotný fakt, že odštiepeneckej organizácii dali starý názov svedčí o tom, že to bolo nekalé, nemorálne. Nepodarilo sa im organizáciu rozbiť, ale určite ju oslabili. Veď keď čítame časopis Pamäť národa tak sa dozvieme, ako komunisti robili rozkladné akcie, ako vypúšťali všelijaké dezinformácie a tak vznikla aj nová tzv. KPVS. Táto organizácia sa v osobe svojho predsedu prejavuje už dokonca ako

bojovníčka voči cirkvi, čo sa nezlučuje s ideálmi bojovníkov proti komunizmu. Lebo jestvovali tri politické veci, za ktoré sa u nás sedelo.

Za Slovensko, za náboženské presvedčenie a za antikomunizmus. A keď nejaká organizácia, akože politických väzňov, bojuje proti jednému z tých troch pilierov, na čele s preukázateľným ešebákom Srholcom, tak je jasné, o čo tu ide. Prečo je v médiách len Srholec a KPVS? To nemôže byť babráctvo, alebo neinformovanosť, naopak, sú veľmi dobre informovaní, že sú to ich súdruhovia, ktorým môžu dôverovať. A ich propagujú.

Myslíte si, že pravda zvíťazí?

Keď človek hľadá pravdu, o to viac bolia neduhy ako prvoplánová podlosť, klamstvo, zlodejstvo, tie ľudské slabosti. Ale oni existujú a nikdy ich nijakým spôsobom nezrušíme. Ibaže to, ako sa teraz vytiahli závery zlu a vypustilo sa do sveta, to nemá obdobu. Netreba zabúdať, že na začiatku toho všetkého bola lož protikomunistického prevratu. Lož, ktorá je tu zatiaľ s nami každodenne. Pravda nikdy nezvíťazí, ale nikdy sa netreba vzdávať. Božie dieťaťko sa narodilo na slame a našou ctižiadostivosťou by malo byť, každý rok preložiť aspoň jednu slamku dobrým smerom.

Eva Zelenayová

Jozef Vicen (predseda PV ZPKO) „oslobodzuje“ 13. decembra 2004 nové CD „Vítězný traktor“ vodkou Gorbačov (v pozadí transparent „Sovietsky blues náš vzor“).

Foto P. Haruštiak

Dostanem niekedy odpoved'?

**Dnešní mladí ľudia strávia omnoho viac času pri notebo-
koch, počítačoch, tabletoch
a ďalších vymoženostiach
dnešnej techniky, ako pri kni-
hách. Na obrazovkách s oblú-
bou virtuálne zneškodňujú
nepriateľské lietadlá.**

Veľká časť týchto mladých ľudí ani nevie, že medzi tých, ktorí boli za komunizmu kruto stíhaní nepatrili iba kňazi, roľníci, živnostníci či kritici režimu, ale aj posádky lietadiel, ktoré počas druhej svetovej vojny bojovali vo Veľkej Británii proti nemeckej armáde. V tomto boji denne nasadzovali svoje životy.

Synovec mojej krsnej mamy **Anton Martiš** bojoval počas vojny v Anglicku a na bombardéri B-24 robil navigátora. Zostrelil tri nemecké lietadlá, bombardoval Nemecko a pravdepodobne poškodil nemeckú ponorku. Na tri potvrdené zostrely mal aj fotodokumentáciu.

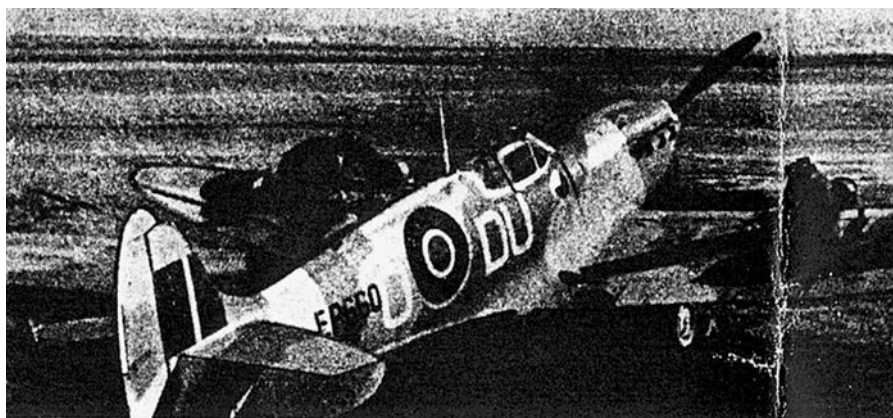
Keď sa v Trnave vydávala moja sesternica, bol som ešte malý chlapec. Na jej svadbu došiel aj navigátor B-24 Tóno Martiš. Spolu s bratrancom Jurkom Danišom, ktorý bol o dva roky starší, sme sa však nezaujímalí o nevestu Tonku Žilinskú, ale o náš idol. Prisadli sme si k nemu a zaprosíkali: - Ujo Tóno, porozprávaj nám niečo o tom, ako si bojoval v Anglicku.

Ujo Tóno nám potom porozprával o bojoch jeho bombardéra, ale o tom, čo jeho i celú posádku postihlo po-

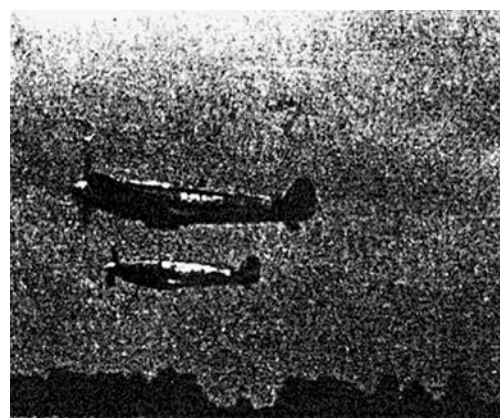
Anton Martiš

Foto archív

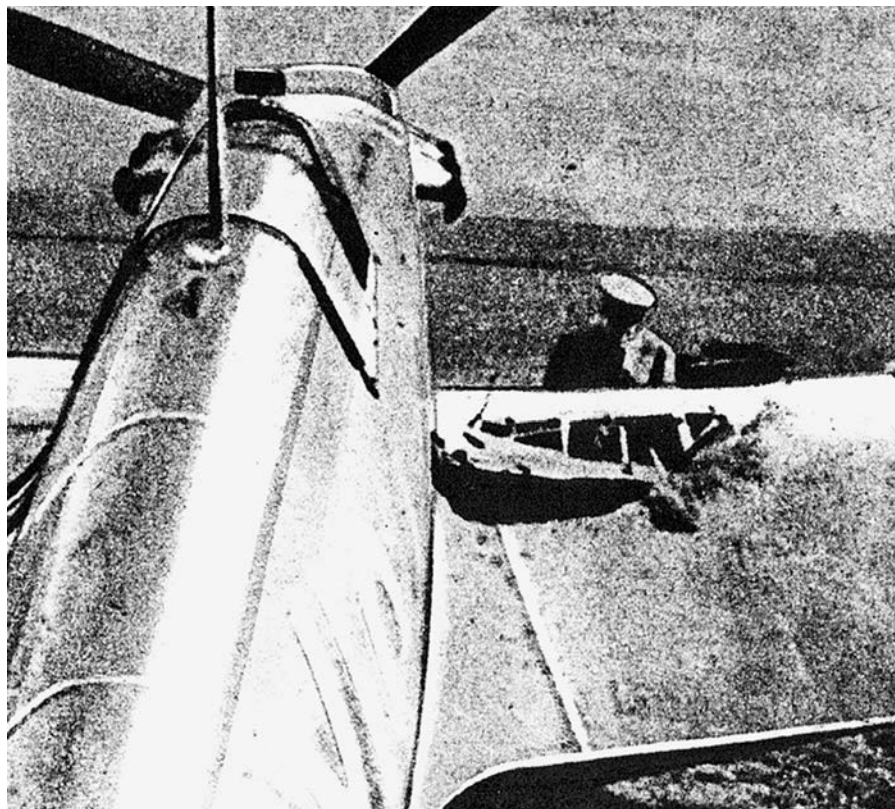

Nabíjanie zbraní spitfira

Foto archív

Po štarte

Po návrate (niekedy)

Foto archív

tom, keď sa k moci dostali komunisti, som sa dozvedel až z rozprávania mojich rodičov, z kníh a časopisov.

Keď sa začalo prenasledovanie leteckých posádok, ktoré bojovali v Anglicku, Anton Martiš dal v armáde výpoveď a odišiel z letectva. Do smrti potom robil inštalatéra vo svojej rodnej obci Komjaticiach pri Nitre.

Veliteľ jeho bombardéra však také „šťastie“ nemal. Keď odmietol dobrovoľne odísť zo služieb československého letectva, obvinili ho zo špionáže v prospech Veľkej Británie. Súd ho odsúdil na trest smrti a vzápätí ho aj popravili.

Rovnaké prenasledovanie

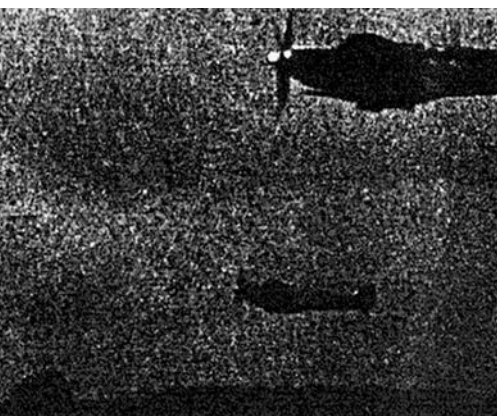

Foto archív

a väznenie museli podstúpiť aj bývalí piloti v Čechách. Klasickým príkladom je František Fajtl, jeden z najúspešnejších československých stíhačov v bitke o Britániu. Na svojej stíhačke zostrelil dva nemecké bombardéry a dva poškodil. Okrem toho zostrelil aj tri nemecké stíhačky. Napokon bol aj on sám zostrelený, ale prežil. Po skončení vojny sa vrátil domov, do vlasti, kde naďalej slúžil v letectve.

Na jar 1949 bol z armády prepustený s ponechaním hodností. V januári 1950 bol zatknutý a odsúdený „akčnou trojkou“. Komunistickým súduhom však ani jeho zatknutie a zdegradovanie na vojaka nestačilo. Jeho rodinu vysťahovali z Prahy. A po vynesení rozsudku ho previezli do tzv. tábora nápravných prác v Mírove.

Zaujme niekedy k týmto, ako aj mnohým ďalším prípadom oficiálne stanovisko aj Slovenský zväz protifašistických bojovníkov?

Vojtech Ottmar

Tesne pred štartom

Foto archív

Pravda o kauze Bezák

Keď sa pred dvoma rokmi Slovenskom preválila kauza Bezák, dalo sa tušiť, že ani tak nejde o odvolaného arcibiskupa Róberta Bezáka z Trnavskej arcidiecézy, ako skôr o Cirkev. Totiž reakcia Bezáka na odvolanie pápežom z jeho funkcie bola nečakaná. Nerešpektoval ho. Správu uverejnil predčasne a jeho ďalšie kroky boli mediálne masovo pokryté. Už skutočnosť, že vyvolal taký ohlas v liberálnych médiách musela znepokojiť kresťanský svet. Rovnako ako ľudia stojaci okolo neho. Myšlienka na rehabilitáciu Bezáka ovládla nielen jeho priateľa Františka Mikloška, ale aj blízke zahraničie. Pravda, pri pozornom sledovaní udalosti si pozorovateľ nemohol nevšimnúť, že v pozadí pestovania kauzy Bezák stojí František Mikloško.

František Mikloško bol jedným z najbližších spolupracovníkov Jána Čarnogurského. Prostredníctvom KDH sa mimoriadne angažovali v slovenskej politike. Mnohí členovia našej organizácie boli svedkami prvého snemu tohto hnutia, z ktorého odišli veľmi rozpačití. A sklamaní z postoja Čarnogurského k otázke slovenskej štátnej samostatnosti. Obaja politici však pokračovali v nastúpenom trende spoločne. Prečo to spomíname? Čo má spoločné kauza Bezák, Mikloško a Čarnogurský?

Po odvolaní Bezáka z funkcie arcibiskupa sa ho okamžite ujal jeho priateľ Štefan Hríb, novinár a významný člen Cirkvi bratskej, ktorá má na Slovensku 0,1 percenta príslušníkov. Napriek tomu, že u nás má problém vydať knihu aj renomovaný historik, akým je napríklad Matúš Kučera, Hríbova kniha rozhovorov s Bezákom vyšla v krátkom čase po jeho odvolaní. Rovnako ako ďalšia kniha rozhovorov s reportérkou denníka Új Szó Marie Vrabcovou. Nehovoriac o televíznom spracovaní témy, ktorú v RTVS pestoval Hríb a angažovala sa najmä TA3. Diváci mali možnosť vidieť (český) film o arcibiskupovi, o jeho budovaní veľkej jedálne v arcibiskupskom paláci a ďalších liberalizmu blízkych aktivitách arcibiskupa. A predovšetkým zaujímal kritický postoj k svojmu predchodcovi emeritnému arcibiskupovi Jánovi Sokolovi. Obvinil ho z nekalých praktík pri nakladaní s majetkom arcidiecézy, no predovšetkým zaujal opačný postoj k prvej Slovenskej republike, než Sokol. Stal sa teda nepostrádateľným nástrojom pre odporcov Cirkvi a slovenskosti.

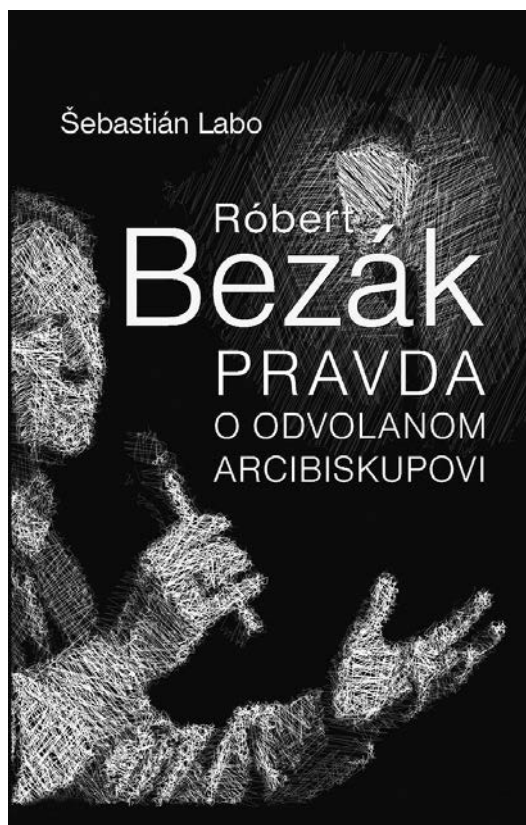
Začiatkom roku 2014 sa na internete objavilo samizdatové vydanie knihy od jezuitu Šebastiána Laba: **Róbert Bezák, pravda o odvolanom arcibiskupovi**. Kniha vzbudila veľký čitateľský ohlas, lebo oboznamovala so zamlčovaným rubom kauzy Bezák. Kňaz, skvelý kazateľ a autor vyše dvadsiatich kníh predovšetkým o cestách pápežov, Š. Labo spôsobom svedníka vstupuje v nej do svedomia Bezáka a žiada ho, aby sa vydal na cestu pravdy. Od knihy sa Spoločnosť Ježišova na Slovensku dištancovala, no ako sme uviedli v minulom čísle Svedectva, už deň po jeho pohrebe stiahla jej zákaz zo svojej web stránky. V týchto dňoch vyšla v pražskom Ottovom nakladateľstve.

A čo je zaujímavé, nasledovalo uverejnenie článku Jána Čarnogurského na **www.postoy.sk**, v ktorom sa zaoberá hospodárením dvoch biskupských úradov – v Banskej Bystrici a Trnave, pričom istým spôsobom pritom asistoval Róbert Bezák. Čarnogurský uvádza: „Biskup Baláž poveril právnym riadením hospodárenia diecézy jednu advokátsku kanceláriu z Bratislavy. Skončilo to tak, že biskupstvo prišlo o 80 percent majetku a takmer celý zvyšok dlhodobo prenajalo – priamo alebo sprostredkovane partnerom uvedenej advokátskej kancelárii.“ Čarnogurský v článku uvádza, že Bezák pred menovaním za arcibiskupa žil v kláštore na Starých Horách v Banskobystrickej diecéze. „Ako mních

nepodliehal diecéznemu biskupovi, ale ako predstavený rehole nemal ďaleko a hovorí sa, že bol pravou rukou biskupa Rudolfa Baláža. Poznal finančné problémy hospodárenia diecézy...“ Na inom mieste uvádza: „Róbert Bezák poveril právnym riadením hospodárenia v Trnavskej arcidiecéze tú istú advokátsku kanceláriu, ktorá rozpredala majetok Banskobystrickej diecézy.“ Čarnogurský v závere článku konštatuje, že „tentoraz Vatikán zasiahol pomerne zavčasu“. Teda skôr, než Trnavská arcidiecéza prišla o svoj majetok.

Pozoruhodný na vývoji tejto kauzy je fakt, že kým jeden z dvojice bývalých disidentov sa stavia za rehabilitáciu Bezáka, druhý tvrdí, že jeho odvolanie prišlo práve včas. Nepochybne obaja patria medzi dobre informovaných ľudí v tejto kauze. Kto koho v nej zneužíva je na posúdenie každého z nás. Cirkev prežila dvetisíc rokov, prežije aj kauzu Bezák.

Mária Hámorová

O nás, bez nás

Som dcérou po rodičoch, ktorí obaja boli politickými väzňami. Otecka popravili na Pankráci v Prahe a mamička dostala doživotie.

Rodičov zatkli 14. januára 1952. Do vynesenia rozsudku ich držali v Justičnom paláci v Bratislave. Mamičku 20. septembra 1952 preložili do ženskej väznice v Rimavskej Sobote. Z časopisu KPVS Naše svedectvo som sa dozvedela, že 5. apríla odhalili v tejto väznici pamätnú tabuľu ženám nespovedlivo väzneným komunistickým režimom.

Veľmi rada by som sa bola zúčastnila na tomto spomienkovom akte, keby som bola o tom vedela dopredu. Žiaľ, KPVS neoznámilo našej organizácii PV ZPKO nič o tomto podujatí. Mrzí ma to o to viac, že ide už o druhý prípad, kedy som sa z rovnakého dôvodu nezúčastnila odhalenia pamätnej tabule na mieste, kde bola väznená moja mamička. Bolo to v roku 2006 v Železovciach – Veľkom Dvore. V tejto súvislosti si spomínam na prí-

Posledná spoločná fotografia rodiny Valentovej.

Foto archív

hodu, ktorá sa stala mamičke hneď po príchode do väznice v Rimavskej Sobote. Dozorkyňa zobrala mamičku do mesta na nákup mäsa. Mala so sebou aj vozík. Keď prišli do predajne, dozorkyňa odišla. Dlhé hodiny tam mamička na ňu čakala. Priam sa jej ponúkala

možnosť ujst. Neurobila to, vrátila sa do väznice. Takéto prípady sa stávali často a rovnako aj zastrelenie na úteku... Mamička bola rozumná, s čím zrejme dozorkyňa nerátala...

**Margita Zimanová,
rod. Valentová**

STALO SA

■ **29. júna – 3. júla 1995** na pozvanie Biskupskej konferencie Slovenska, prezidenta SR a predsedu vlády SR pápež Ján Pavol II. vykonal päťdňovú pastoračnú návštevu v Slovenskej republike. Navštívil Bratislavu, Nitrú, Šaštín, Košice, Prešov, Levoču a Vysoké Tatry.

■ **1. júla 1947** sa na tradičnej púti na Mariánskej hore v Levoči, tentoraz s mnohými krížmi – podľa vzoru bratislavskej krížovej púte z 11. mája – zúčastnilo vyše 130 000 veriacich. Bola to v tom čase najväčšia púť v dejinách Levoče. Táto púť sa stala každoročnou manifestáciou viery a nepriameho protestu proti bezbožnému režimu napriek všetkým prekážkam, ktorými sa komunisti usilovali znemožniť, alebo aspoň obmedziť tento prejav viery a nádeje slovenských katolíkov.

■ **3. júla 1945** vydala SNR nariadenie o prepúšťaní osôb štátne nespohľadlivých zo súkromných služieb.

■ **3. – 4. júla 1945** bolo z katolíckeho univerzitného internátu Svoradov v Bratislave uväznených 64 študentov.

■ **7. júla 1946** vypracovalo vedenie Benešovej Národnosocialistickej strany tajný dokument – Memorandum o Slovensku, v ktorom dopodrobna rozviedlo plány na duchovnú a mocenskú

asimiláciu a etnicko-politickú likvidáciu slovenského národa.

■ **11. júla 1951** schválilo Národné zhromaždenie zákon o ochrane štátnych hraníc. Na tomto základe pohraničná polícia mohla strieľať do občanov, ktorí sa pokúšali odísť za hranice štátu.

■ **14. júla 1949** Štátny súd v Bratislave na základe obžaloby prokurátora Ondreja Ujhelyiho zo dňa 22. mája 1949 odsúdil 6 mladých Slovákov členov Bielej légie, ktorej cieľom bolo obnovenie slovenskej štátnosti. Augustín Lednický ako vedúci skupiny bol odsúdený na trest smrti a potom bol aj popravený. Na doživotné väzenie boli odsúdení dvaja 21-roční Milan Michal Biščo a Štefan Erlach; Anton Petrek dostal 25 rokov a Ján Ganišín 15 rokov väzenia. (Pri novom súdnom konaní na Krajskom súde v B. Bystrici 6. septembra 1990 boli rozsudky zrušené a všetkých uznali za nevinných.)

■ **14. júla 1950** vládnym nariadením č. 112/1950 komunistická vláda zrušila všetky diecézne kňazské semináre aj rehoľné vysoké školy bohoslovnia a zriadila na Slovensku jedinú bohosloveckú vysokú školu, ktorú nazvala Rímskokatolícka cyrilometodejská (sic!) bohoslovecká fakulta v Bratislave. Dozor nad touto fakultou zverili Štátnemu úradu pre cirkevné veci.

■ **17. júla 1960** zomrel vo väzení v Leopoldove utýraný gréckokatolícky prešovský biskup Pavol Peter Gojdič. Pápež Ján Pavol II. ho v roku 2001 vyhlásil za blahoslaveného mučeníka, ktorý podstúpil smrť za svoju vieru.

■ **17. júla 1992** schválila SNR Deklaráciu o zvrchovanosti Slovenskej republiky, ako základný dokument suverénosti štátu slovenského národa.

■ **20. júla 1950** začala Štátna bezpečnosť deportovať aj diecéznych kňazov, najmä farárov, zo všetkých krajov Slovenska do koncentračného tábora v Mučeníkoch (neskôr – že by aj preto? – premenované na Sládeckovce). Za týždeň tam deportovali vyše 150 kňazov.

■ **21. júla 1948** Zákonom č. 213/1948 bola zlegalizovaná protiprávna činnosť Akčných výborov. Jej výsledkom bolo medzi iným prepustenie 28 tisíc občanov zo štátnych a verejných služieb, vylúčenie z vysokých škôl asi 7 000 študentov a nepriamo aj začiatok mohutnej emigračnej vlny, ktorá do roku 1950 priviedla asi 25 000 občanov k tomu, aby hľadali útočisko v západných krajinách, neraz s rizikom straty vlastného života.

■ **28. júla 1914** vypovedalo Rakúsko-Uhorsko vojnu Srbsku. To bol začiatok prvej svetovej vojny.

Pokračovanie na 22. strane

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda nepravíme by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na číslo účtu: 4000128109/3100, špecifický symbol: 1212, alebo sa kontaktujte na tel. číslach 0905 737 790 a 0902 199 429.

Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo.

Vďaka, kardinál Korec!

„Pri príležitosti sviatku sv. Cyrila a Metoda“, konštatuje sa v liste predsedu PV ZPKO Arpáda Tarnóczyho kardinálovi Jánovi Chryzostomovi Korcovi, „si Vás dovoľujeme v mene Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja pozdraviť. Keďže Vás, Vaša Eminencia, kladieme na piedestál najväčších dejateľov duchovného života Slovenska a Slovákov, je žiadosťou našich členov, aby sme Vás pri tejto príležitosti pozdravili a vyjadrili Vám úctu a odkaz, že ste a budete v našich modlitbách.“

STALO SA

Dokončenie z 21. strany

■ **28. júla 1922** bol z iniciatívy preláta Dr. Eugena Filkorna založený katolícky internát pre vysokoškolských študentov Kolégium sv. Svorada v Bratislave. Svoradov sa stal strediskom kultúrneho i politického hnutia slovenských katolíckych študentov.

■ **31. júla 1914** cisár František Jozef I. vyhlásil všeobecnú mobilizáciu. Podľa odhadov sa postupne zúčastnilo na vojnových operáciách asi 400 000 Slovákov.

■ **4. augusta 1964** zomrel spišský biskup Ján Vojtaššák v nemocnici v Říčanech pri Prahe, kde ho ťažko chorého zaviezli z núteného pobytu v Senohradoch. Dlhé roky bol väznený a trýznený pre svoju vieru a pre svoju lásku k slovenskému národu. Pohreb sa konal 7. augusta v Zakamennom a vykonával ho trnavský biskup Ambróz Lazík za účasti vyše 200 kňazov a nespočetných veriacich aj zo vzdialenejších krajov Slovenska. V roku 1990 zrušili rozsudok, následkom ktorého ho väznili a trýznili.

■ **12. augusta 1919** na ľudovom zhromaždení v Žarnovici Andrej Hlinka predstavil text Pittsburskej dohody a – podľa četníckeho hlásenia – „provolať za souhlasu všech přítomných samostatnou autonomii (tak řečenou slovenskou samostatností).“

■ **13. – 15. augusta 1933** sa v Nitre konali veľké Pribinove slávnosti na 1100. výročie posvätenia prvého kostola na Slovensku, ktorý dal postaviť knieža Pribina. K desaťtisícom veriacich prehovoril z tribúny Andrej Hlinka, ktorý slávnostne vyhlásil: „Slováci už na úsvite dejín Slovanov mali svojho vládu Pribinu. Boli sme teda už vtedy národom slobodným, samobytným, svojráznym, národom kresťanskej a slovenskej kultúry. Kým iné národy slovanské v tých časoch nedospeli ešte k dostatočnej kresťanskej vzdelanosti, my, Slováci, žili sme už ako národ kresťanský a slobodný.“

■ **14. augusta 1946** bol bývalý predseda vlády SR Vojtech Tuka odsúdený na trest smrti povrazom.

■ **16. augusta 1968** sa rozhodlo Politické byro ÚV KSSZ uskutočniť vojenský zásah v Česko-Slovensku.

■ **20. – 21. 1968** vojská piatich komunistických štátov Varšavskej zmluvy (ZSSR, NDR, Poľsko, Maďarsko a Bulharsko) bez vypovedania vojny vtrhli v noci do Česko-Slovenska.

■ **22. augusta 1936** maďarský ríšsky správca Miklós Horthy počas svojho stretnutia s kancelárom Nemeckej ríše Adolfom Hitlerom zdôraznil, že „predovšetkým treba zničiť Česko-Slovensko (...) Verím, že naša nádej nie je neopodstatnená a že v prípade spomenutého úroku v krátkom čase obsadíme celé územie Horného Uhorska.“

■ **23. augusta 1945** SNR vydala nariadenie č. 105/1945 o zriadení pracovných táborov pre osoby odsúdené na základe retribučného súdництва.

■ **24. augusta 1951** dostal biskupské svätenie ďalší tajný biskup na Slovensku, jezuitský kňaz Ján Chryzostom Korec. Vysvätil ho tajný biskup Pavol Hnilica.

■ **25. – 26. augusta 1944** v noci partizáni obsadili Turčiansky Sv. Martin a spojili sa s támojšou posádkou slovenského vojska, ktorá sa k nim pridala. Revolučný národný výbor vyhlásil obnovenie Česko-Slovenskej republiky.

■ **29. – 31. augusta 1950** komunistický režim realizoval tzv. Akciu R, ktorá znamenala násilné deportácie veľkej časti rehoľných sestier zo 137 slovenských kláštorov do 16 koncentračných táborov. V koncentračných strediskách ich často premiestňovali a nakoniec viac než polovicu internovaných sestier deportovali na nútené práce do Česka. Po novembri 1951 ich na Slovensku zostalo koncentrovaných iba asi 800 osôb, väčšinou v charitných domovoch.

■ **30. augusta 1944** prezident SR Jozef Tiso

vo svojom rozhlasovom prejave zdôraznil, že „slovenská štátna samostatnosť sa zrodila z nepopierateľného prirodzeného práva slovenského národa na vlastný život“. K povstaniu zaujal toto stanovisko: „Nevyjasnenosť pojmov a cieľov, použitie podvodu a zaskočenia dobromyseľných ľudí, predstieranie dobroprajnosti voči Slovákom boli prvé príznaky rodiaceho sa nového života. Do toho nevyjasneného ovzdušia hodila sa správa, že Nemci obsadzujú Slovensko, že zabili prezidenta, odvliekli vládu, a preto bola pohotovú výzva: ‚Slováci, podte s nami proti Nemcom!‘ A aby sa všetky duševné zložky slovenského človeka aktivovali, bola rozšírená poplašná správa: ‚Maďari sú vo viacerých prúdoch na postupe proti Slovensku. Slováci, pridružte sa k nám, chytajte zbraň na obranu Slovenska proti Maďarom!‘ (...) Tak sa stalo, že tejto prefikanej taktike podľahli mnohí statoční ľudia a dobrí Slováci nielen v armáde, ale i v radoch civilného obyvateľstva, ktorí nachytní zvučnými heslami alebo drastickým vystupovaním partizánov dostali sa do spoločnosti ľudí, ktorých ohavnosť spoznali až potom, keď si už uvedomili, že sú v hroznej protive nielen so zákonmi nášho štátu, ale i so životnými záujmami slovenského národa.“

■ **31. augusta 1944** vojenské vedenie povstalcov v Banskej Bystrici žiadalo Česko-Slovenské ministerstvo národnej obrany v Londýne o bombardovanie Bratislavy. Žiadalo vyslanie niekoľkých rojov stíhacích lietadiel. Oznamovalo, že „duch slovenského vojska skvelý – civilného obyvateľstva nejstý“.

V Trenčíne prešla k povstalcovi iba časť slovenských vojakov, kým väčšina zostala verná SR. Nitrianska posádka (asi 2 000 mužov) na čele s veliteľom podplukovníkom Jánom Šmigovským ostala celá (s výnimkou podplukovníka Černeka, ktorého uväznili) verná SR.

PRISPELI NA ČINNOSŤ

Ľudovít Virčík, Michalovce	9 EUR
Danko Juraj, Trebišov	3 EUR
Korecová Mária, Nitra	25 EUR
Majzún Mikuláš, Závod	8 EUR
Lantgová Mária, Vrádište	3 EUR
Jakubec Anton, Chropov	3 EUR
Mešťánek Marian, Petrova Ves	3 EUR
Sprušanská Bernardína, Popudinské Močidl'any	3 EUR
Uhrín Karol, Ing., Žilina	10 EUR
Šandor Ladislav, USA	10 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie.

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 89 rokov, 29. mája 2014, zomrel dlhoročný člen PV ZPKO **Imrich NOVODVORSKÝ**, člen Regionálnej organizácie PV ZPKO Prievidza.

Pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť.

PRIPOMÍNAME SI

V mesiacoch júl a august si pripomíname životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov. Spomínáme aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

Životné jubileum **80 rokov** oslávila **Mária Mičáňová** z Dlhej nad Oravou 26. januára 2014. Jubilantke prajeme do ďalších rokov veľa pevného zdravia.

Júl

40 rokov

Matysová, Ing., Bratislava 26.7.1974

65 rokov

Hritz Martin, Bratislava 13.7.1949

75 rokov

Novotná Mária, Levoča 6.7.1939

80 rokov

Hagenová Margita, Bratislava 28.7.1934

Prekopová Marta, Považská Bystrica 3.7.1934

Butalová Oľga, Michalovce 19.7.1934

Ing. Volek Jaroslav, Žilina 3.7.1934

Kosa Alfonz, Žilina 31.7.1934

Bodžovský Stanislav, Tvrdosín 15.7.1934

Adolf Jača, Bernolákovo 13.7.1934

81 rokov

Čizmar Ján, Trhovište 16.7.1933

Novák Jakub, Krompachy 22.7.1933

Sobotová Emília, Nitra 1.7.1933

82 rokov

Haviar Marian, Banská Bystrica 22.7.1932

Keplová Oľga, Martin 19.7.1932

Maďar Štefan, Borský Sv. Jur 31.7.1932

Šandorfi Pavol, Trenčianska Teplá 1.7.1932

83 rokov

Otčenáš Ján, Ing., Ružomberok 18.7.1931

Fabian Jozef Miroslav, Plavecké Podhradie 6.7.1931

Strašitákova Elena, Šenkvice 3.7.1931

Boža František, Humenné 15.7.1931

84 rokov

Anoškin Juraj, Bratislava 21.7.1930

Walner Otto, Špačince 8.7.1930

85 rokov

Šrank Karol, Veľký Lapáš 13.7.1929

86 rokov

Kráľová Anna, Banská Bystrica 13.7.1928

Michalovič František, Bratislava 18.7.1928

88 rokov

Vitkovský Vojtech, Bratislava 8.7.1926

Žofčík Viliam, Rudina 23.7.1926

89 rokov

Kuska Ján, Dr., Ružomberok 6.7.1925

Sarvaš Miroslav, Nitra 17.7.1925

91 rokov

Hrašková Elena, Banská Bystrica 12.7.1923

Parcer Ján, Prievidza 13.7.1923

92 rokov

Tóthová Anna, Bratislava 21.7.1922

93 rokov

Oľga Telgárska, Bratislava 29.7.1921

August

50 rokov

Španková Jana, Bratislava 10.8.1964

55 rokov

Farkaš Imrich, Spišské Vlachy 22.8.1959

60 rokov

Staňo Marian, MUDr., Opava-ČR 23.8.1954

65 rokov

Porubčan Stanislav, Ing., 7.8.1949

Dubnica nad Váhom

70 rokov

Sabová Anna, B. Lehôtka 1.8.1944

80 rokov

Belicová Jozefína, Pezinok 23.8.1934

Karol Kormöczy, Žiar nad Hronom 23.8.1934

81 rokov

Drahoš Martin, Plavecký Štvrtok 1.8.1933

82 rokov

Elena Súlová – Petrovičová, PaeDr., Trnava 15.8.1932

Faško Milan, Banská Bystrica 10.8.1932

Ilončiaková Emília, Bohunice 8.8.1932

Melek Jozef, Námestovo 17.8.1932

83 rokov

Krupová Anna, Vrbnica 7.8.1931

Závradská Ružena, Gajary 31.8.1931

84 rokov

Gdovičín Ján, Vranie 19.8.1930

Vitéková Anna, Žilina 9.8.1930

Marušková Viera, Martin 30.8.1930

Pál Sebok, Štítnik 28.8.1930

85 rokov

Hlbocká Elena, Boleráz 17.8.1929

86 rokov

Rýdzi Štefan, Mgr., Prievidza 20.8.1928

Hrubová Mária, Košeca 7.8.1928

Ihnátková Alžbeta, Michalovce 6.8.1928

Čech Milan, Pezinok 30.8.1928

Červenková Mária, Nitra 4.8.1928

87 rokov

Vdp. Olos Viktor, Ružomberok 4.8.1927

Đuricová Mária, Banská Bystrica 28.8.1927

88 rokov

Vaculíková Mária, Vrbové 21.8.1926

Hrnčár Ondrej, Trenčín 5.8.1926

89 rokov

Markuliak Martin, Bratislava 23.8.1925

Pavlovič Ľudovít, Nitra 14.8.1925

91 rokov

Sopúchová Vilma, Sereď 4.8.1923

92 rokov

Daňo Štefan, Slávnica 25.8.1922

94 rokov

Stano Štefan, Ing., Žilina 15.8.1920

Lofajová Magdaléna, Bratislava 26.8.1920

95 rokov

Chromčo Ondrej, Bugľovce 29.8.1919

Jubilantom srdečne blahoželáme.

- 144 -

27./ S Ú D , O D S Ú D E N I E na 18 mesiacov, zmenené na š t y r i r o k y odňatia slobody ako na trest hlavný.

a/ Štátne zastupiteľstvo v Bratislave podalo Štátnemu súdu v Bratislave o b ž a l o b u zo dňa 21. júla 1948, značky Št 6133/47, ktorú v zastúpení prokurátora podpísal Dr. Ján Feješ, na:

"VII. Dr. Alexeja I Z A K O V I Č A , narodeného dňa 24. februára 1908 v Borovej, okr. Trnava, príslušného tamtiež, bytom v Bratislave, Veterná ul. č. 1, rím. kat., slobodného, kaplána a výpomocného katechéty, nemajetného, slovenskej národnosti, československej štátnej príslušnosti, netrestaného, t. č. vo väznici Krajského súdu v Bratislave, "

že

"v roku 1946 v Bratislave prijímal spojky z emigrácie cieľom informovania sa o jej činnosti a podávania správ pre jej potrebu, pri takejto príležitosti na jar r. 1946 prijal od spojky Fera Paňku odkaz od Dr. Ferdinanda Ďurčanského, ktorým ho tento vyzýval podávať rôzne správy z politického života, menovite však o náboženských pomeroch a o procese Dr. Jozefa Tisu pred Národným súdom, okrem toho vtedy obdržal od Fera Paňku aj dotazník na zodpovedanie otázok "Slovenského revolučného odboja" ohľadom verejného života na Slovensku, ktorý hneď aj splnil a Paňkovi odovzdal;

v júli 1946 v Bratislave sa stretol v takomto zpravodajskom zapojení na emigráciu v Rakúsku aj s Rudolfom Komanderom, ktorý sa mu predstavil so svojimi plnými mocami SRO, pričom sa dal informovať od Komanderu o činnosti a plánoch zahraničnej emigrácie a sám informoval Komanderu o politickej situácii na Slovensku, menovite o náboženských pomeroch v republike;

teda

" VII. Dr. Alexej I z a k o v i č , cieľom pokusu násilného odtrhnutia časti územia republiky spojili sa s niekym, vošli v nepriamy styk s cudzími činiteľmi za okolností zvlášť priťažujúcich,

č i m s p á c h a l i:
zločin prípravy úkladov o republiku podľa § 2, al. 1, 2 zák. č. 50/23 Sb., trestný podľa sadzby druhej cit. zákona, "

Poznámka: Obžaloba bola hromadná, podaná na 74 obžalovaných, z ktorých bolo 65 mužov a 9 žien. Všetci boli slovenskej národnosti a všetci/okrem jednej ženy/ boli dovtedy netrestaní. Značná časť boli vysoko-